

PATNUBAY NG BAYAN

THE PEOPLE'S GUIDE

YEAR
TAÓN III

MANILA, FEBRUARY, 1917
MAYNILA, PEBRERO,

No. 22
Blg.

Macleod & Co. Inc.

MANILA, CEBU, CHICAGO, NEW-YORK, LONDON.

Exportadores de Fibras

Agentes de Compañías de Seguros

contra incendio y de líneas

de vapores para América y Europa.

G. URRUTIA Y C.^a

Exportadores é Importadores

Comerciantes en toda clase de productos del país.
Consignatarios de los vapores.

"Albay", "Ntra. Sra. de Begoña", "Amelia", y Pailebot "Equis"
con servicio regular a los puertos de Legaspi, Tabaco,
Lagonoy, Daet, Nueva Caceres y Guinayangan,

Muelle de la Industria 1043

MANILA, I. F.

Direccion Telegrafica: "URRUTIA"

P. O. Box 597.

Claves: AI, ABC, 4.a y 5.a Edicion y Lieber's

Telefono 319.

Insular Lumber Company

Our Tanguile and Almon Lumber Offers an Acceptable
and Reasonably Priced Substitute.

FOR

MAHOGANY

Large Stocks Always on Hand Well Manufactured
and Seasoned

Write for Samples and Prices.

MANILA, P. I.

THE PEOPLE'S GUIDE

ENGLISH SECTION

EDITOR: P. L. STANGL, B. S.
P. O. Bx 733, Manila.

PROPRIETOR AND MANAGER:
SOFRONIO G. CALDERON
758 Reyna Regente, Binondo, Manila.

SUBSCRIPTIONS
Single No. .... 10 centavos
One year ..... P 1.00
" " in provinces and
U. S. .... , 1.20
Foreign: one year..... , 1.50

3RD YEAR.

MANILA, FEBRUARY, 1917.

No. 22.

Preparing for the Future

The while conflicting rumors concerning the advent of peace agitate the minds of men, it is well to look the whole field over, free from bias, intent only on the welfare of these islands and ask, what should we do now?

Today we are an agricultural people, who, thanks to good crops and a great demand for our staple products, created by this war, enjoy a modicum of prosperity. But even this is greatly curtailed by the lack of transportation for these products, and the exorbitant freight charges for such as there is, on the one hand, and the enormous cost of all we require to import, on the other.

At present, as a nation, we occupy a low plane in the scheme of production. As yet we have not passed beyond the stage of being a producer of raw materials. Industries practically do not exist. Such as do, are working under great difficulties, because a large part of what they require for work must be imported from abroad, thereby greatly hampering production, to making them impossible in many cases.

Constructive legislation is required at this time, which, while preparing for the future development of the economic and industrial resources of the islands, avoids at once the Scylla Antiquated methods and conceptions as well as the Charybdis of waste, and speculation.

The Sugar Central idea requires to be expanded in a country where for generations it is the custom to await patiently the dropping of econo-

mic manna from the heavens of governmental origin where initiative is scant and capital both stagnant and non-progressive, while the masses have yet to learn the lesson of the economic power of accumulated savings, so well understood in France, Germany, Belgium and other European powers, a lesson which the American people have just begun to learn.

Let government chemical works, for the manufacture of acids, alkalis and other chemical products, that lie at the foundation of all industries be developed, and then sold to the people on easy terms, just like the Sugar Centrals. Let us cease to pay tribute for nearly all we need, and apply the innate skill of the Filipino laborer to make this country another Japan in variety of production, turning the energy now wasted on politics and kindred sterile efforts to making the country blossom like the rose, the hum of busy wheels to resound in the factories, instead of, as now, in the cranial cavity of many. Open channels to our enterprising youth, who now will not study scientific agriculture, mining, engineering, technical arts, and chemical industries, because, outside the limited demand in government positions, there is no market for their skill and knowledge. It is useless to plant a big University, intensify the conditions of higher education, if at the same time no adequate, progressive, productive steps are taken to give the trained minds and hands a proper outlet for their efforts.

"EL 82" TINDAHAN NG PINTURA

LIWASAN NG BINUNDOK, TELEFONO No. 82.

Ipinagbibigay alam sa mga suki at sa mga manininâ ng damit, na dumating na ang bantog at kilalang

"TINTURA PROGRESO"

pulbos na Maitim at sari-saring kulay, ga mit sa pagtitinâ ng mga damit na sinamay, husi, sutlâ at iba-ibang kayo pa, kanilan gdayuhin bago maubos ang sinabing partida.

Now, while the civilized world is grappling in the terrific struggle which is on for over two years, now is the time to do this, as it assures to these efforts a field full of opportunities, while the bugbear of competition is for the present laid away, and cannot possibly become a factor until our new industries have reached a stage where they need not fear such competition. The critical hour has come; let the legislature be ready to give it scope to become a blessing.

Chronology of the War with Spain, 1898

- Feb. 15—Maine blown up in Havana harbor; 236 killed.
- March 13—Senator proctor tells of Cuban horrors.
 ,, 25—Official report says a mine destroyed the Maine.
- April 4. McKinley declines Pope's intervention.
 ,, 9. General Lee and Americans leave Havana
 ,, 19. Congress recognizes independence of Cuba.
 ,, 21. American minister in Madrid dismissed; ultimatum not presented.
 ,, 22. North Atlantic Squadron leaves Key West
 ,, 23. President issues call for 125,000 volunteers
 ,, 24. Asiatic Squadron sails for the Philippines
 ,, 24. Spain declares war.
 ,, 25. Congress declared war has existed since April 21.
 ,, 27. Batteries at Matanzas bombarded.
 ,, 29. Batteries at Cienfuegos bombarded.
 ,, 30. Batteries at Cabanas bombarded.
- May 1. - Spanish fleet at Manila destroyed.
 ,, 7. - Matanzas forts shelled.
 ,, 9. - Fight off Cardenas between Winslow and three Spanish guiboats.
 ,, 11. - Attack on Cienfuegos.
 ,, 12. - San Juan de Porto Rico bombarded.
 ,, 12. - Cardenas shelled.
 ,, 13. - Flying Squadron leaves Hampton Roads.
 ,, 18. - Flying Squadron reaches Key West.
 ,, 18. - New Spanish cabinet under Sagasta.
 ,, 19. - Cerveras squadron in Santiago harbor.
 ,, 25. - President issues second call for 75,000 volunteers.
 ,, 25. - First Manila expedition leaves.

- June 3. - Collier Merrimac sunk.
 ,, 6. - Bombardment of Santiago forts.
 ,, 8. - Shafter's force leaves Tampa.
 ,, 8. - Caimanera bombarded.
 ,, 10. - Marines land at Guantanamo.
 ,, 11. - Fight at Guantanamo; Spaniards repulsed.
 ,, 14. - Army sails from Tampa.
 ,, 15. - Second Manila expedition sails.
 ,, 15. - Spanish defeat at Guantanamo.
 June 16. - Fort Caimanera demolished.
 ,, 16. - Bombardment of Santiago forts.
 ,, 20. - Shafter's army arrives at Baiquoi.
 ,, 21. - Charleston captures the Ladrones.
 ,, 22.-23. - Shafter's army lands.
 ,, 24. - Juragua captured.
 ,, 24. - Fight at La Quasima; Spaniards repulsed.
 ,, 26. - Cadiz fleet at Port Said.
 ,, 26. - Shafter occupies Sevilla.
 ,, 28. - Third Manila expedition sails.
 ,, 29. - First expedition arrives at Manila.
 ,, 30. - Caney evacuated by Spaniards.
- July 1. - Outer defenses of Santiago taken.
 ,, 2. - San Juan, near Santiago, taken.
 ,, 3. - Shafter demands surrender of Santiago.
 ,, 3. - Cervera's fleet destroyed.
 ,, 5. - Camara's fleet at Suez.
 ,, 6. - Spanish cruiser Alfonso XII destroyed.
 ,, 7. - Dewey captures Isla Grande and 1,300 prisoners.
 ,, 8. - Camara's fleet ordered to return to Spain.
 ,, 10. - Bombardment of Santiago resumed; Linares unconditional surrender.
 ,, 13. - Truce.
 ,, 14. - Santiago surrenders.
 ,, 16. - General Shafter announces terms of General Tarral's surrender.
 ,, 17. - American flag is raised over Santiago de Cuba, and General McKibbin made military governor.
 ,, 18. - War council orders invasion of Porto Rico; Manzanillo bombarded.
 ,, 20. - Spanish cabinet reported as agreed to ask for peace.
 ,, 21. - General Garcia withdraws his army from Shafter's support.
 ,, 22. - General Miles sails for Porto Rico with an advance guard; American lines close about Manila; General Wood is appointed governor of Santiago.
 ,, 23. - Spaniards continue to surrender; Topeka

ANTONIO M. H. LIM-GENCO Y CO.

Plaza del Conde No. 127, Manila, I. F.

Comisiones y Consignaciones de tabaco rama de Isabela,
 Cagayan y Pangasinan.

Telefono 3620.

P. O. Box 901.

Hon. TEODORO M. KALAW

Superintendent of the Public Library
and Museum.

captures Port Nipe.

24. - Shafter reported active; Emperor Wilhelm said to have asked our intentions in the East.

25. - General Miles lands at Guanica, Porto Rico

26. - Spain formally sues for peace through the French Ambassador.

August 12. - Peace protocol signed at 4.25 p. m. by Secretary of State Day for the United States, and French Ambassador Cambon for the Spanish government.

Tagalog-English Dictionary

Alintána, *n.* Root word expressing forbearance.

Alintanáhin, *v.* ("in" form of alintána) To forbear, to suffer contempt with ignominy.

Alipáto, *n.* Spark of flying fire.

Alipáyo, *n. h.* A kind of grass with wide leaves.

Alipin, *n.* Slave.

Alipínin, *v.* ("in" form of alipin) To enslave (definite).

Alipíray, *n. h.* A kind of vine.

Alirang, Root word. Commonly used as a verb: e. gr. Mangalirang—To be thin.

Alipungá, *n.* Sore between the toes.

Alipungáhin, *v.* ["in" form of alipungá] To have sores between the toes

Alipustá, *adj.* Contemptible, despicable.

Aliman, *p.* Whatever, whatsoever.

Alipustáin, *v.* ("in" form of alipustá) To despise, to scorn, to reject (definite).

Alís, Root word expressing the idea of leaving or taking away, subtracting.

Alisagá, *adj.* Inconstant, fickle, idle, lazy, loitering.

Alisagsás, *adj.* [not common] Indolent.

Alisán, *v.* ["an" form of alís] To take away something.

Alisín, *v.* ["in" form of alís] To take away (definite).

Alís-is, *n.* Murmur of the wind through the leaves of a tree.

Alisuwás, *adj.* [not common] Close, warm without wind; dung e. g. "Gumawá ng alisuwas ang batá—The child relieved itself".

Alilaptáp, *n.* Firefly. Used figuratively in a verbal sense. E. gr. Aaliálitaptap ang ilaw—The light is twinkling".

Alit-it, *n.* Squeak, creak. Synonym of "alatiit."

Alitit, *n.* The black spot of a reed or cane.

Alíw, *n.* Comfort, consolation, relief.

Aliw, *n.* [obsolete] $\frac{1}{3}$ of 25 cents or $3\frac{1}{3}$ cents.

To be continued.

The Planet Jupiter

Far more brilliant than any of the stars, and rivaling even the moon, is the planet Jupiter, largest of all the sun's family, of which the earth is a member.

Looked at through a telescope, or even a field-glass, Jupiter is a magnificent object. A small glass will show that he is more flattened at the poles than the earth; in fact, he is quite elliptical. A more powerful glass will reveal him as a glowing white object, distinctly belted with dull cherry red. His belts are not fixtures, like Saturn's rings, but are changeable, being due to great bands of steam clouds whirling around with him. These rise from his hot surface and are condensed by the cold of space.

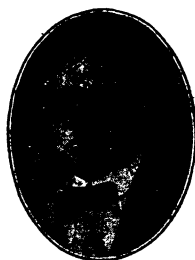
As might be expected, these cloud-belts change in form and size, though the changes take place slowly. The dark belts are believed to be spaces between the clouds, through which the red hot surface of the planet is visible.

For Jupiter is very hot, so hot, in fact, that it is probable he is not solid, but a whirling ball of semi-molten matter, and the spectroscope tells us that this matter is much the same as that which composes our own earth. He is not so hot as the sun, but too hot to be inhabited. It has been suggested, however, that some of his moons may have life on them, for, although the heat they receive from the sun is probably not sufficient to maintain life, the heat they receive from Jupiter would compensate them for this.

Jupiter is 83,009 miles in diameter through the poles and 86,500 miles at the equator—about eleven times as wide as the earth. His area is 119 times that of the earth. His volume 1,300 times and his mass 316 times, but his density is only one-quarter that of the earth.

He travels around the sun once in twelve years, less a few weeks. To do it he has to move eight miles a second. He rotates as we do, but at such terrific speed that his day is only nine hours and fifty-four minutes, where ours is twenty-four hours.

The most interesting thing about Jupiter is his moons, eight of them, four of which can be seen through a field-glass. These four were the first discovery made by the telescope, Galileo seeing them first on Jan 7, 1610. They revolve about Jupiter, one in $4\frac{1}{2}$ days, one in $8\frac{1}{2}$ days, one in $17\frac{1}{4}$ days and one in $40\frac{1}{2}$ days. Of the other four, which can be seen only with very powerful telescopes, one is only a few thousand miles from the planet, around which it revolves in twelve hours. The most distant moon of all is remarkable in that it moves in a direction opposite to all its sisters.

Hon. J. A. CLARIN
SENATOR

It was these moons that first taught men the speed of light. Soon after they were discovered, astronomers began watching their eclipses and before long they were able to foretell the exact hours at which the moons would disappear behind Jupiter and reappear on the other side. But it was noticed that as Jupiter got further away from the earth the eclipses were always late, and as he came nearer the eclipses were about sixteen minutes behind time. In 1675, Roemer, a Dutch astronomer, accounted for this by saying that light, instead of being an instant flash, took an appreciable time to travel through space. and he calculated this speed to be about 186,000 miles a second, which is approximately correct. Jupiter is well worth more than a glance through a fieldglass, but even this on a clear night, especially when there is no moon, will reveal an object of surpassing beauty.

One Cause of Failure

"I would like to help Joe if I could." The speaker ran his fingers through his hair, his strong, kind face troubled. "I like the fellow, and I want to see him succeed, but I hesitate to recommend him. The trouble with Joe is that business is never good. In the years I have known him I have never known him to admit that."

This keen-eyed judge of human nature had put his finger on the weak spot not in one man alone: but in many. Thousands of youths just beginning are preparing for future failure by forming the habit of emphasizing difficulties. Business is always bad. The other firm is inva-

riably able to undersell. Somebody else has the pull. If you listen to the conversation of such young fellows for ten minutes, you do not need to be a prophet in order to predict their future with accuracy. They will join the ranks of the men who are always looking for a job, always appealing to influential friends for assistance, always wondering why the other fellow has all the luck.

Form the habit of ignoring difficulties when you can and, if that is impossible, of minimizing them. It is the young man who is inclined to believe business good and his own prospects rosy who gets ahead.

Practical Knowledge

One never knows when a piece of practical information will come into play. The safe rule is never to neglect an opportunity to learn an art or science, lest at some time or other, we should find ourselves greatly in need of it. An interesting story is told in this relation.

At Cornell University all the students of mechanical engineering are obliged to learn seven trades. One of these, that of the blacksmith, is very distasteful to some young men, but it has to be learned, nevertheless. One young fellow, who was averse to soiling his hands, begged to be exempted from wearing the leathern apron, but the professor took special care that nothing was lacking in the thoroughness of his training at the forge.

Not long ago that student went to the professor and thanked him for compelling him to learn the blacksmith's trade.

"You see," he said, "I am now superintendent of a mine in Montana. Last summer our main shaft broke, and there was no one in the mine except myself who could weld it.

"I didn't like the job, but I took off my coat and welded that shaft. She's running now. If I couldn't have done it, I should have been obliged to pack that shaft over the mountains, and the mine would have had to shut down until it got back. My ability to mend that shaft raised me in the eyes of every man in the mine, and the manager raised my salary."

  TEL. 3576 	<h2 style="margin: 0;">I. DE LEON</h2> <p style="margin: 0;">Pumipinta ng BAHAY, CARATULA</p> <p style="margin: 0;">Ayos sa panahon.</p> <h3 style="margin: 0;">Mababang Tumangap</h3> <p style="margin: 0;">175 ROSARIO Manila, I. F.</p>	 TEL. 3576
---	--	---

Ateneo Rizal

College of Pharmacy—College of Medicine—College of Agriculture—College of Mines.
 FOUNDED 1904—INCORPORATED 1909.
 The new term opens July 1st. Inscription now on. New laboratories and greatly improved apparatus and equipment.—The best College of its kind,—special night courses in shorthand typing and preparation for civil service examination. For particulars apply to 719-723-725 Rizal Ave. Sta. Cruz. P. O. Box 733.

Taller de Escultura Marmoleria y Plateria

—DE—

C. CASTILLO é HIJO

Premiada en la Exposición de Filipinas Con medallas de Oro y Plata

Se reciben toda clase de trabajos consistentes en Imagenes, Andas, Altares, Pulpitos, Marcos, tableros y bordalesas de oro y seda, etc.

♦ Lapidarios, Panteones, Monumentos y mausoleos de Mármol y Estatuas de cemento, etc.

Calle R. Hidalgo, Nos. 310 y 306 (antes) San Sebastian, Sta. Cruz, Tel. 3157

A Hint to Tim

A prosperous looking citizen, on a downtown corner in Boston, bought a newspaper from a little newsboy, who made change instantly without speaking a word. But the man lingered. "How many papers do you sell here a night?" he said.

"About fifty," said the newsie.

"What is your name?"

"Tim Manning."

"Listen, Tim," said the man. "When I was a boy, I had this very corner for a stand. I sold two hundred papers a night, and I did it by carefully saying, 'Thank you' to every one who bought a paper. I said it loudly, so that they would be sure to hear it."

Three evenings later the man came by again, and bought another paper of the little chap on the corner.

"Thank you!" said Tim, not recognizing him.

"How's business?" asked the man.

Then Tim knew him. "I'm selling seventy-five papers every night, sir," he said. "I ain't going to forget that any more, neither," and he grinned all over his honest freckled face.

Tim had learned his first lesson of the value of courtesy to all.

Played Out Trying to Catch Up

"How is it, Bert that you are always so fresh when you get back to camp, while the rest of the boys are so tired out?" queried the writer, noting that each night after a long tramp through the woods, the young man referred to was apparently little wearied, while the rest of us were decidedly tired.

"I guess it is because I take the lead," was the reply. "The rest of you get played out trying each to catch up!" Those words are worthy of thought.

It is not the physical effort of trying to catch up that wearies, but the worry of mind, the thought that one is behind, that he may not be able to catch up. There are those who are behind in their studies, in their work, in their finances. Harassed and disturbed, they press on, but the fear of ultimate defeat has so sapped their resources that they cannot do their best work, and where there is one that reaches the goal, there are ten that fall by the wayside.

The winners are those who are hopeful and courageous all along the way.

Deepest Well in the World

What is perhaps the deepest well in the world, and certainly the deepest in the United States, is in process of drilling, about fifteen miles west of Pittsburg. The object is to reach gas, oil or coal in paying quantities. At this writing, it has already reached a depth of 7,174 feet, which is more than a mile and a third straight down toward the center of the earth. When the depth of 6,775 feet was reached, the temperature was taken by a self-registering thermometer, and found to be nearly 150 degrees, Fahrenheit. This confirms the theory that, after going down a few feet, the temperature ceases to fall and begins to rise, and that, at a depth of fifty miles, such heat would be encountered as would melt any known substance. If at one-eighth of the distance to the earth's center, such heat prevails, what must it be at the center itself?

Venta de todas clases de Sombreros del País.
 Confección de Diferentes formas de Sombreros a Elección del consumidor.
 Especialidad en Blanqueo y Compostura Pron-
 titud! Esmero! Economía!

Baliwag Hats Store

P. C. REYES, Prop.

No. 1118 Ave. Rizal, Sta. Cruz, Manila, P. I.

Native hats of all Kinds for sale.

Hats made into different styles at the choice of purchasers.

Speciality in hat bleaching and blocking.

Promptness! Elegance! Economy!

¡HINTAY KAYO!

¡NATIKMAN NA BA NINYO ANG AMING

Ginebra Ayala

Ginebra S. Miguel

at Ginebra Nacional?

¡Kung Hindi pa, ay Sayang na sayang!

Makapagpapatotoo pa ng kanyang buti ang walang tigil na paglakas ng aming pagbibili at ang mga pagpuri ng nagsisibili sa amin.

¡TIKMAN NINYO!!

ng kayo'y magsipaniwala.

MGA LUGAR NA KABIBILHAN

Pakyawan { Sa aming gawaan No. 625, Echague, Maynila.
Sa aming tinggalan No. 630, " "

Ayala at K.^a

Fabrica ng Alcohol.

Na itinatag noong 1834---May. 82 taon na ngayon.

Echague 630, 652 Maynila, S. P.

PATNUBAY NĠ BAYAN

PAHAYAGANG BWANAN

NAMAMATNUGOT
Sofronio G. Calderon.
PANGASIWAAN
758 *Reyna Regente, Binondo*

KARUNUNGAN
KAGALINGAN
AT KAPAYAPAAN

HALAGA:
Isang salin: ..... 10 cént.
Isang taón: ..... ₱ 1.00
Sa lalawigan at E. U. ,, 1.20
Sa ibang lupain .... ,, 1.50

Taón III

MAYNILA, FEBRERO, 1917.

Blg. 22

Ang Karnabal sa Panapanahon

MGA HALAW SA KASAYSAYAN

Ang lagdang ito ay iniulat ni Arlequin sa isang pahayagang kastila na lumabas noong Enero ng 1913 at sa kahalagahan ay minugaling namin isalin sa wikang Tagalog, at mabatid ng mga mungbabasa nitong "Patnubay ng Bayan".

NĠ mga unang taón ng karnabal ay nagtaglay ng dí kawasang sigla ang bayan kaysa mga hulí, nguni't habang nababawasan ng sigla ay lalò namang nangagsusumikap ang mga tagapagtatag ng karnabal na ito'y lalo't higit na uminam, lalong napunò ng mga kahalihalina at mga bagong bagay, upang ang bayan ay maganyak sa panood sa karnabal ng mga bagay na kalulugdan at katutwaan, ng kámamanghaan at pagkakalibangan.

Sa ganito ang kahalagahan ng karnabal ay lalo't lalong nag-iibayo at dumidilag sa isang paraang may kinalaman sa boong bayan.

Ang karnabal na ayon sa palagay ay kailwalhatian ng táwanan, ay tunay na may ibang kahulugán sa ganáng atin; sa loob ng mga halahak ni Momo na naghibinugong sa loob ng isang máskara ay nápapansin ang ngiti ng mángangalakal na naghahanap buhay; sa kabaligtarán ng isang magaspang ó kakatwang máskara ay nagkukubli ang mukhá ng isang "banquero" na tumutuus ng mga bilang sa kanyang

utak, ng pagkatapos ay maging kayamana't kapangyarihan. Ang tunay at boong likas ng ating karnabal ay dili iba't ang adhikang may kinalaman sa pamimilak. At sa bagay na ito ay nákakaisa ng sa Niza, Turin, Nápoles at Florencia, na siya tuloy nagiging dahilán ng mga mángangalakal sa pagganyak sa mga taga ibang lupain.

Ngayong nagtataglay ang ating karnabal sa twitwina ng anyò at likas na kapitapitagan at may lalong kapakanán diu naman sa kagalingan ng madlá, ay tila mandin mabuting mag ulat tayo ng kaontí ng kanyang kasaysayan, upang mabatid ng bahagya man lamang ang pinagmulan ng isang bagay na totoong nakagaganyak sa lahat sa mga araw na ito at sa mga sinundan.

Ang karnabal, sa pagkábayag na kagalakan at kasayahan ay masasabing kasingtanda ng tao, nguni't sa tanging pagkalwal sa sigla ng isang bayan ay nátutuklasan natin ang kanyang mga unang bakás noong ilang siglo bago nagkatawang tao ang Pġ. Hesukristo.

ANG BAZAR NA MAY LUBHANG MARAMING TINDANG

Máskara, Confetti

AT LAHAT NA BAGAY PARA SA MGA PILIPINO AY ANG

LA PUERTA DEL SOL

49—ESCOLTA—49

ESCOLTA

— 49 —

ESCOLTA

— 49 —

Ang "purim" ng mga hudyó, ang mga *bakana* na ipinagdiriwán ng mga eleng sa karnalán ni Dionisios kuug panahon ng pag-aani, ang mga *saturnales* at mga *lupercales* ng mga taga Roma, ay siyang mga káunaunahang pagdiriwán na bilang kahalili ng karnabal sa ngayon, na ang talagang kahulugan ng salitang ito (karnabal) ay hindi pa nátutuklasan hangga ngayon, na gaya rin ng tunay na kahulugan ng *purim* ng mga hudyó.

Ang salitang karnabal ay karaniwang hanġuin sa mga salitang italyano na "*carne vale*" na ang kahuluga'y "carne adios [ó adios, karné]. Hinangó rin sa mga salitang "*carne levamen*" at "*carnavale*" na itong huli sa wikang romano'y "*carrus navalis*" (carro naval) ó "karro sa tubig". At itong huli ang lalong mapaniriwalaan kaysa iba, sapagka't ang angkan ng mga taga Italya na gaya ng mga teuton at mga "celta" ay nagdaraos ng mga prusisyon na may isinasmang isang barkong may mga gulong at may nangakaskay na nangakamáskara na nagsasaliwan ng sáyawan at nag-aawitan ng mga kantang mahahalay. Sa Reus (Espanya) ay inuugali pa itong sa barkong may mga gulong.

Kung bigkasin ng mga teuton ang salitang karnabal ay *fastnacht* "gabí na ipinag-aayuno", *fastenseven* ó *fastenovend* "simulá ng ayuno" [ang "ovend" ay siya ring "avend" "hapon"] sapagka't dating ugali ng mga teuton na magsimulá ng araw sa hapon, na gaya rin ng mga bilang ni Moises sa pentateuko. Noong Edad Media ay ginamit ng mga teuton ang salitang *fastnacht* ó *fustenatch* "pista ng kaululán", ng pagkakatwá", Ang *carne vale*, *carne lavamen* at *fastnacht* ay pawang mga pangalan na likhá ng kakristyanuhan.

Ang karnabal noong unang dako, na gaya rin ng kalakhang bahagi ng kilos ng sangkatauhan ay may kinalaman sa relihyon, palibhasa't noo'y nangakapangyayari ang mga ginoo ng relihyon.

Kaya't ang mga *bakana* sa Gresya na idinadaos noong ika anim na siglo bago nagkawatang tao ang Pġ. Hesukristo ay itinalaga kay Dionisios, na ang mga pagdiriwang yaon

Damas

En estos tiempos tan delicados para la salud, por el temido cólera y otras enfermedades contagiosas, lo mejor es estar prevenidas, mandando todas nuestras ropas á lavar y desinfectar en la conocida lavandería de vapor

LA SANITARY STEAM LAUNDRY
Teléfono 529

ang pinaghanġuan ng dulá; ang pagpuprusisyon ng barkong may gulong ay idinaos sa Roma noong magtatapós ang imperyo at yao'y bilang paranġal sa dyosa Isis, at ipinatutungkol ng mga teuton sa dyosa Nertha ó Herta, na siyang "Inang-Lupá" na ang sinasagisag kung minsan ay isang sudsod. Sa Hermania ay sa bukid idinadaan ang prusisyon; sa Roma ay sa dagat pagsisimulá ng mga paglalayag, at sa Gresya ay inilibot sa mga lansangan ang karro ng dinidyos.

Ang kahalayan at kasalulaan sa mga pista ni Bako, sa mga saturnales at lupercales ng Roma ay nagkabisá sa likas ng mga karnabal na idinaos sa Espanya, Italya at Galya, at itong mahalay na likas ay nanatili hanggang sa mga bagong panahon.

Dati, ang mga máskara ng karnabal ay may kinalaman sa relihyon na huggil sa mga espíritu. Noo'y pinanaligan na ang lalong mabuting paraan ng pakikipamuhay sa mga "larva" ó masasamang espíritu ay ang sila'y ariing paraang may kínatawan. Ang kumakatawan sa kanila ay nagdadamit ng puti at nagmamáskara sa mukhá at iyan ang pinagmulan ng karnabal. Ang hangad na makapanatili laban sa masasamang espíritu ay nakapag-ulat ng kung ano-anong paraan na hanggang ngayo'y isinasagawá sa mga karnabal. Sa maraming dako ay ipinagsisigá ng mga diyami at mga putol ng kahoy. At sa kalagitnaan ng buntong sinisigáan ay naglalagay ng isang tautauhan, isang kurús ó isang pusang buháy na siyangt ipinalalagay na manggagaway ó masamang espíritu.

"ANG TIBAY"

SINILASAN NINA TEODORO AT KATINDIG

Ave. Rizal blq. 2315 at Sucursal Azcarraga blq. 630

TEL. 3331, MAYNILA, K. P.

Kung masira na may paraang mabuo'y ibalik at gagawin ng WALANG BAYAD.
Tignang mabuti ang TATAK ng hindi malinglang ng mga manghuhuwad.

Mga nagpapatotoo ng kanilang mga yari:

"Katangi-tangi ang ginagawang napakahigpit na pagsisiyasat ng mga sinelas na nayayari sa araw-araw na kung ibabatay natin sa ibang pagawaan ay halos kalahati lamang. Datapwa't kung kaya ginagawa ito ng mayari ng ANG TIBAY ay sa pagkakilala niyang yao'y katungkulang di maiaalis nino man.

UNION DE CHINELEROS DE FILIPINAS.

Ang Sinelasang ANG TIBAY ay kinagigiliwan ng kanyang mga suki dahil sa pagkamaingat sa pagpapagawa.
PEDRO ROXAS.

Inaasahan ko pong ang kasunduang iya'y lalabas ding napakatibay gaya ng mga sinelas, at iba pang bagay na sa tindahang iya'y inyong ipinagagawa.
LOPE K. SANTOS.

Sa Espanya, Italya at Pransya ay kaugaliang tapusin ang mga pagdiriwang ng karnabal sa paglilibing ng karnabal. Sa Roma ay idinadaos ang "Miercoles de ceniza" sa paraang inililibing ang katawan ng tautauhan na siyang kunwang pinakahari ng karnaval; sa mga kasunod na araw ay inililibing ang ibang nangalabing mga sangkap ng katawan. Halos ganyan din ang ginagawa sa Hesse at sa dating Benesya (Venecia), na kung pangalan doo'y paglilibing kay Bako, na ang paraan ay nagsusunog, nagbabaon o naglulubog sa tubig ng isang tautauhang diyami. Ito'y nakakahalintulad ng *purim* ng mga hudyo, na, sa katapusan ay idinidipa sa kurus, niyuyurkan at sinusunog ang isang tautauhan na siyang kunwang katawan ni Anan. Sa mga pagdaraos ng mga saturnales sa Roma at sa mga lalawigan ng imperyo, tatlong pung araw bago ipagdiwan ay pumipili ang mga kawal ng pinakamaganda sa kanilang magkakasamahán at ginagawang hari. At pinagkakalooban nila ng boong kapangyarihan sa kanila. Sa ikatatlong pung araw ay ipinasisiya nilang magpakamatay siya sa dambana [o altá] ng dyos Saturno. Sa Kreta (na siyang kasalukuyang Kandya), Olimpya, Rodas at iba't iba pang bayan ng Gresya ay kaugaliang lumamog ng isang tao na pinakahandog kay Kromos, na, sa Rodas ay inugaling ilabas sa bayan, na nakukulong at patay.

Ang Italya, Espanya, Pransya at Rusya ay mga bansang lalong karaniwang pagdausan ng

mga karnabal, bagaman sa New Orleans, ng Estados Unidos ay nagdadaos din naman taontaon mula noong 1857,

Sa Italya, ang karnabal na idinadaos ng lalong inam at dilag ay ang sa Roma, na boong siglang binanggit ni Goethé sa kanyang mga paglalakbay—na anyay dinadaluhan ng lubhang maraming dayuhan at ipinagdaraos ng mga patuluan ng kabayo, ng hagsan ng mga bulaklak at kompeti, ng mga patuluan sa pamamangka, at ibpa. Noong panahon ng papa Paulo II, sa panahon ng karnabal ay gumagawa ng hapunan sa Palasyo ng "Conservatori", sa puntod ng "kapitolio", na doo'y nagsasalosalo sa isang dulang ang pitong kardenal at ang duke Orazio Farnesio, samantalang sa ibang dulang ay lahat naman ng mga babae. Pinawli ng papa Sixto V ang ugaling paghahagisan ng putik at alikabok, na ang tanging ipinabintulot ay ang paghahagisan ng mga bulaklak o mga matamis. Nagdadaos din naman ng patuluan ng mga sasakyan sa tubig (Via Lata) at ng mga prusiyon sa Agona at sa Testacio. Noong panahon ni Julio III ay may sarisaring patuluan: ang sa mga hudyo lamang; ang sa mga binatang kristyana; ang sa mga animin na pung taon; ang sa mga buriko at ang sa mga kalabaw.

Datapwa't ang karnabal sa Benesya ay lalong magiting kaysa karnabal sa Roma. Naugningibabaw sa gaganda ng mga parol, sa mga pamamangkaan, sa gayak ng mga bahay at sa

Yu Biao Sontua

Dasmariñas No. 209. Manila, I. F.

Comerciantes en toda clase de Productos del Pais.---Importacion de Arroz.---Molino de Arroz en Bautista, Pangasinan.

Armadores del Vapor

Y SONTUA

SUCURSALES:

Calbayog, Catbalogan, Carigara, Tacloban y Surigao,

Direccion Telegrafica: "SONTUA".

Tel. 68. Box 186.

mga barkong nangagfiliwanag sa ilaw, sa kanyang mga kwites, sa karamihan ng maskara, sa paglalaban ng mga hayop, sa mga pagsusubukan ng lakas at sa iba't iba pang mga panooring kabaklabakla. Ang mga kabalakyutan at ang kasiindaksindak na paghigantihan, at ang mga panghimagik ay binibigyan ng lubos na kalayaan sa madla.

Saka ang karnabal sa Florensyá (Florenzia) ay siyang naging lalong masaya't marilag na ang mga kalayawan ay inilabad ni Lorenzo de Medicis sa kanyang mga Canti Carnavalecchi ó mga awit na pangkarubal.

Sa Espanya, ang karnabal ay pinasigla ng di kawasá ng mga arabe. Tinaugkilik ni Felipe IV ang mga karnabal. Si Felipe V ay nagbawal ng pagdaraos ng anomang panooring kung karnabal. Minagaling ni Carlos III, at sa panahon niya ay ipinaugali sa mga dulaan ang sayawan ng nangakamaskara. Ang mga karnabal sa Madrid, Sebilya at Kadis na pinagtataghalan ng naggagandahang mga karosa at ng paghahagisan ng mga bulaklak ay siyang lalong mga pinaka bantog sa Espanya. Sa pagreyna ni Maria Cristina ay lalong sumigla ng di kawasá hanggang sa kasalukuyan.

Ang sa Buenos Aires at Montevideo ay totoong mga bantog din naman.

Sa Pransya ay sinimulan ni Catalina de Medicis ang pagmamaskara sa sayawan. Ngunit ang ganitong sayawan ay hindi inugali sa Inglaterra kung di noon na lamang panahon ni Enrique VIII, at sa Alemanya ay noong nagtatapos ang siglo XVII.

Bago sumapit ang taong 1897, sa mga kabalagata at prusisyon na idinadaos sa Paris ay di naliligtaan ang bakang mataba, na hinihirang sa isang timpalak na kung pangalan'y "pista ng matabang baka". Anang ibang mga mananalaysay ay nagbabat ang ugaling ito sa Apis ng mga taga Ehipto, na sa pamamagitan ng "paganismo" ng Roma ay sumapit sa Pransya. Noong Edad Media ay lubhang karaniwan ito, na kapalá ay sa mga Magkakarné. Hanggang noong siglo XVIII ay ipinagpuprusisyon pa sa mga lansangan kung hwebes ang matabang baka: pagkatapos ay idinadaos ang pista sa martes ng karnabal na siyang tanging araw nito sa Pransya. Noong 1790 ay napawi ang pagdiriwang na ito; ngunit muling pinapanauli ni Bonaparte. Ang mga haring Enrique III at IV sa Pransya ay totoong maibigin ng karnabal. Noong

Sportsman's Headquarters

SQUIRES, BINGHAM Co.

GUNS AND AMMUNITION
TENNIS GOODS, GOLF,
AND PHOTO SUPPLIES,
MOTOCYCLES, BICYCLES.

Plaza Goiti,
Manila.

No. 179 Nanking Road,
Shanghai.

panahon ni Luis XIV ay nangyari ang walang tuos na kalayaan sa karnabal.

Bagaman ang mga paré at ang ibang mga papa ay tumutol sa mga kahalayan na isinasagawá kung karnabal, na ang gayo'y lubhang karaniwan sa bayan, ay di rin nasasalá. Isang concilio sa Uluh noong simulá ng siglo XVI ay nagbawal ng pagpuprusisyon, ng barkong, may gulong sa mga palibot ng bayan. Ang mga paré ay nangag-ulat ng mga kathang dulá ng bagong karnabal aleman, at si Hans Sachs na guro sa Nuremberg ay kumathá ng marami niyaon. Ang karnabal na yaon ay ipinagdiriwang sa tinatawag na "lunes ng usá", na ang isang usá ay tinatawag ng damit ng mga nagdiriwang, at gayon din sa kinamartisan, bisperas ng "miercoles de ceniza", na kung pangalan'y pista ng mga ulól, Ang karnabal sa Alemanya, na napawi dahil sa pagbabago ng kapanaligan at sa pakikidigmang 30 taon ay muling inugali noong siglo XIX sa mga lalawigan ng Rhin, na pagsisimulá ng taon ay idinadaos ang pistang ito ng isang samahan na kung pangalan'y kapulungan ng mga ulól, na pinangunguluhan ng pangulo ng karnabal, at mulá noong taong 1868, ay inuuit ang karnabal na ipinagnamaskara sa Berlin, Hamburgo at Leipzig at noo'y inugali rin ang barkong karro na lulan ang dyosa Herta. Ang mga karnabal sa Aquisgran, Trieste, Maguncia, Dusseldorf at Colonia ay ipinagdiriwang ng boong sigla. Dito sa huli ay pinapanumbaik ang kau-

TY-CAMCO, SOBRINO

Importacion y Exportacion de
toda clase de Productos

Comisiones y Consignaciones
Consignatarios de los vapores "Churruca" y "Panglima"

Hormiga, No. 10,

Manila, I. F.

ATELIER ARELLANO

162 Escolta

Tel. 3434

Ito ang pákuhanan ng retrato na yumayari ng boong ayos at linis. Ang halaga'y pangkaraniwan at sa ikasisiyang loob ng nagpakuha.

Inyong pagsadyain at ng kayo'y maniwala.

G. VICENTE SOTTO

Bayaning mamamahayag na kasalukuyang kausapin ng mga "jesuita".

galian noong 1823 na idinaos ng katangì-tangi, at noong 1874 ay ipinagdiwan ang 50 taon ng kasayabang ito. Sa Munich ay ugali na pagka gabì ng martes ng karnabal sa bawat pitong taon ay isinasagawà ang sáyawan ng mga manggagawà ng mga barriles ng mga siglong nagdaan, saká nangagsasayawan sa palibot ng isang tunel. At ang pagdiriwang na pinangangailang "metzgersprung (luksó ng magkakarné) na isinasagawà kung lunes ng karnabal ay dill iba't ang pagbibinyag sa mga kasapi na ang paraan ay isinusukbó ang mga bagong kasapi sa tangké ng Marienplantz. Hanggang noong taóng 1903 ay isinasagawà taon taon ang pagdiriwang ito. Sa Austria, Suiza at Hungria ay may isinasagawà ring ibang kaugalian na gaya ng sa Francfort.

Ang karnabal ay karaniwang ipinagdiriwang sa mga araw na sinusundan ng "Mierco-

les de Ceniza". Ang kaarawan ng karnabal ay sa ikalimang pung linggo na kabilang ang lunes at martes na kasunod. Sa ibang dako ay sinisimulan sa kaarawan ng tatióng hari (ika 6 ng Enero), at sa Benesya, noong araw, ay sinisimulan sa ika 26 ng Disyembre. Sa Milán ay nagtatagal ng tatlong araw pa pagkatapos ng "Miercoles de Ceniza". Ang mga taga Rhin kung magkarnabal ay sa mga n: lalabing araw ng sanglinggo pagkatapos ng "Miercoles de Ceniza".

Sa Espanya ay karaniwang magtagal ang karnabal hanggang sa unang linggo ng kurisma, na kung pangalan'y "linggo ng palayok"; sapagka't sa kaarawang iyan, ang nangaglalakad ay nagsisipagpiring at sa pamamagitan ng isang tungkod ay bumabasag ng isang palayok ó ng isang sisidlan ng matamis na ibinibitin sa mga bubong.

Sa mga manggagawa

Sa pakikisama sa mamumuhunan.

Ang súliranin tungkol sa ating mga manggagawà ay isa sa lalong maselang sa larangan ng pamumuhay at pamamayan. Karaniwan nating maringin na sila'y kapunyagi ng mamumuhunan. Kaipala nga'y gayou; ngñni't sa ganáng akalà namin, ay sila'y dapat maging kaibigan at kapatid ng mamumuhunan. Ang manggagawà ay hindi dapat palamáng ni lumamáng sa mamumuhunan, kungdi silang dalawa'y dapat magkátugmá ng pagsasamahán.

Sa Pagkakaisa.

Ang mga manggagawà natin sa kasalukayan ay madalás nasasahulán ng mga mamumuhunan, dahil sa pagkakahiwahiwalay at ito'y sanhi sa pakikialam nila sa mga "lápian" ng politika. Ang iba sa kanila'y kampon ng gayong ginoo ng isang lápian, ang iba'y ng gayong ginoo ng ibang "lápian" at ang iba'y ng gayo't gayong ginoo na manggagawà raw ó makamanggagawà raw upang sila'y katigan at mahalal lamang sa gayo't gayong tungkulin. Sa ganito'y hiwahiwalay sila at hindi matibay; sapagka't kung halimbawang ang isa ó ang ilang manggagawà ay apihin ng mamumuhunan na kasilang pinaglingkuron, at sila'y magpaalam ó umaklas ay karakarakang mapapalitan ng mga manggagawà na naaanib sa ginoo ng kabilang lápian. Iminumungkahì ngá nitong PATNUBAY NG BAYAN sa ating mga manggagawà na sila'y manggagawà lahat at bumuo ng isa lamang Samahán ng mga manggagawà, na di makialam sa mga "lápian" ng politika, kungdi sa politika lamang na ikagagaling ng manggagawà, at pumili ng mga tagapagtuguyod na walang hángarin sa ikagagaling ng kanyang sarili ó ng

lapián na kanyang kinaaaniban, kung di ng ikagagaling lamang ng manggagawá.

Sa ikasusulong ng manggagawa

Karamihan sa ating mga manggagawá ay hindi nagsusumakit ng pagkasulong nila. Kung siya'y "anlwagi" ay sukat na lamang doon sa nalalaman at hindi na nag-aral ng lahat na bagay na dapat malaman ng isang anlwagi. Gayon din, may manglilimbag na sukat na lamang doon sa kanyang nalalaman at hindi sinisikap na pag-aralan ang boong "arte" ng panglilimbag. Iminumungkahi ngá ng PATNUBAY NG BAYAN na kani-laug hilingin sa pamahalaan, na bigyan silá ng kalwagan na makapag-aral kung gabí sa TRADE SCHOOL at kung mangyayari ay magkaroon ng mga sariling paaralan sa gabí ang mga manggagawá, sa pagkakatutuhan nilang lubós ng kanikanilang gawain.

Sa ikapagsasarili

Ang ating mga manggagawá ay nasisiyahan na maging manggagawá na lamang sa boong panahon ó sa katagang sabi ay sa paglilingkod habang nabubuhay. Sa ganang akalá namin, ang lalong mahalagang dapat nilang sikapin ay ang kanilang pagsasarili, at hindi mahirap isagawá kung iibigin. Kung ang bawat pangkatin nila ay magpasiyá ng ganitó: Halimbawá, ang mga anlwagi. Pagkaisahan na bawat isa'y maghuhulog ng gayong halagá twing sabado o kaya'y ng ayon sa kaya ng bawat isa. Ang salaping

Bailes

Damas:

¿Quereis ser las reinas del salón en bailes donde sois invitadas?

Mandad vuestros costosos ternos de Jusi y Piña á lavar en

The Sanitary Steam Laundry

TELEFONO 529

918 Calle Arlegui.

iyan ay pamahalaan ng isang lupon na halál ng kanilang samahan at ilagay sa *Banco Postal* ó su alin mang *Banco* na lagakan ng salapi. Pagkaraan ng isa o dalawang taon ay inaasahan namin na ang salaping iyan ay isang puhunan na, na dapat ipagtayó ng isang "Taller de carpintería". At isipin ang magiging lakas ng isang "Taller de carpintería" na ganyang url! At iminumungkahi ngá namin sa ating mga manglilimbag, sa ating mga tabakero, sa ating mga anlwagi at sa lahat ng pangkatin ng ating mga manggagawá na ito'y isagawá alang-alang sa ikapagsasarili at ikagagaling nila.

Mindanao Lumber Co.

(SOCIEDAD INCORPORADA)

Gran Aserradora mecánica establecida en Naga—Naga,
(Zamboanga.)

Grandes existencias de Maderas del Pais de todas
clases y dimensiones á precios sin competencia.

Agentes Generales,

GO-TAUCO Y Cia.

Soler 214.

MANILA.

Tel. 471.

Natapos na ang pagdaya sa mga Pilipino

Isa sa lalong maiinam na biyayang ginawá sa mga pilipino ay ang bagay na inihayag ng isa sa malalaking págawaan ng sabon sa Estados Unidos. Ang samahang ito ay nagsugô sa Pilipinas ng isa sa kanyang mga kinatawan, at ito, pagkatapos makapaglakbay sa Sangkapuluan ay nagsabing: "Saan mang dako ng sangdaigdig ay walá akong nakitang isang bayang napakalinis na gaya ng Pilipinas". Ang taong ito'y nagbibili noon ng sabon: ng *Sabong Lenox*, na siyang lalong magaling sa mga ipinagbibili sa Pilipinas.

Ang *Sabong Lenox* ay may katamtamang laki at kaighan sa kamay; at isang sabón na panglabá sa damít. Nakalilinis agád ng damít, at pag *Sabong Lenox* ang ginagamit ninyo ay hindi kayó lubhang mapapagál na gaya ng nangyayari kung gumagamit ng isang baretang sabong mura at karaniwan. Ang mga pilipino ay hindi na napadadayá. Marami ang nakágamit ng malalaking baretang sabon, nguni't napágkita nila na ang damít na ginamitan ng gayong sabon, ay may katwáng amoy at kailangan labhang mull, palibhasa't ang dumí ay hindi na-

paparam. Ito ang kadahilanan kung kaya't marami ang gumagamit ng *Sabong Lenox* na siyang kilalang pinakamaigi sa mga ipinagbibili sa Sangkapuluang ito.

Mga Pangpatawa

Si insik Pandak ay nagtindá ng karneng kalabaw at isinigaw ng:—"Mili kayó kauéng máka".

Lumapit si Santiago at anyá'y:—iAno iyan, Paudak?

—Kané maka pô,—aní Pandak.

Ah ayoko niyan,—ang sabi ni Santiago,—ibig ko'y karneng kalabaw.

—Iyan ngá, kauéng kalamáw.—ang tugon ni Pandak.

Tumawa na lamang si Santiago at uagbadyang:

—Ah lokóhin ka lamang sa akin. Ikaw sabi kaninang kanéng máka, at ngayon sabi ikaw kanéng kalamáw.

Si Padre X... ay isa riyán sa mga dí makapigil ng likas ng katawan at nagisip mangbabae.

Isang umaga'y nagsermon siya ng totoong kabaklábaklá at tinukoy niya na ang pakikiapid at pakikiagulò ay malaking kasalanan sa Panginoong Dyos at isang eskandalo sa bayan.

Noo'y isa sa nakinig ng sermon ang kanyang

BAZAR VELAZCO

(ESTABLECIDA EN 1852).

Calle Nueva 120-134

Binondo, Manila, P. I.

Articulos de alta novedad propios para

REGALOS

Importacion directa de Europa, America, Japon y China

ALMACEN DE TEJIDOS

Encajes, Tiras Bordadas, Generos de Punto, Cintas, Sederias,
Lanas y Tejidos de Fantasia.

Telephone 3011

P. O. Box 135

Cable Address:

"Velasco," Manila

babae at agad nagsisi, na nagbalik-loob: kaya't pagkatapos ng misa ay naparoon sa bahay ng parè at anya'y:

—Matwid ang isinermón mo: kaya't humingí tayo ng tawad sa P. Dyos at kapwà tawad din namau kitá.

Aba!—anáng parè—hwag kang loka! yao'y para sa kanila lamang, hindi para atin.

Si Lukas at si Tomás na kapwà maggagatás at magkumpare, ay nagkasabay isang araw.

Aní Lukas,—ikaw ba'y nagrasyon ng gatas na puro?

—Sus—ang pabulalás na bigkas ni Tomás. Sa kamahalan ng gatas ngayon, ay makapagrasyon ka ba ng puro?

—Eh paanong ginagawà mo?—ang tanong ni Lukas.

—Eh paano pa!—aní Tomás,—kung di ang gatas ay bantuan ng tubig.

—Ah palso kang pumaraan—ang sabad ng tumanong.

—At bakit?—ang tugon ng kausap.

—Parisan mo ang ginagawà ko—aní Lukas.

—Ang tubig ang binabantuan ko ng gatas.

SI WALANG KIBO.

Kasaysayan ng sarili

Aní Rizal sa paunawà niya sa aklat ni Morga: Kung ang aklat na itó ay makapukaw sa inyo ng budhi ng ating kahapon, na napawi sa alaala .... ay hindi ngá nawalan ng saysay ang aking pagpapagod, at sa ganitong tuntunin, kahima't kaunti, ay makatatalagá tayong lahat sa pag-aaral ng hinaharap".

Ganitó ipinakilala ng dakilá nating guró ang aklat ni Morga, sapagka't may kinalaman sa kasaysayan nitong lupa nating kinamulatan. At ipinakilala niya ang aklat na ito upang hwag málibing sa limot ang ating kahapon, saká ng máalaman natin, na ang ating bayan ay may

Mgal. FILEMON SOTTO

Senador.

kasaysayan; sapagka't ang bayang may kasaysayan ay bayang may saysay, samakatwid bagay may kabuluhán.

Dahil din sa paraang ito, ng punahin ni Perfecto Makaaraw (ni G. Lope K. Santos?) ang aklat na **DATING PILIPINAS** ay nagbadyang: "Ang bayang di nakakaalam ng istorya ó kasaysayan ng kanyang lupain ay kahalintulad ng isang taong di nakakakilala sa kanyang tunay na magulang".

Marapat nga nating suriin at pag-aralan ang kasaysayan ng ating sariling Bayan, dahil sa dito nakikilala ang tunay na uri at pagkatao natin. At sa pag-aaral natin nito ay matatahó natin ang ating kahapon, maliliwanagan tayo sa ating ngayon at matatawaw natin halos lahat ng kababalaghan ng ating bukas; sapagka't ang kasaysayan, aní Cicerón, ay "siyang saksi ng pamumuhay"; aní Diodoro, ay "siyang kanan ng katalagahan, siyang tagapanangasiwá ng katotohanan, at siyang iná ng pamumuhay" at aní Guizot, ay "siyang aralan ng katotohanan, ng matwid at ng kabaitan.

Ang kasaysayan ay totoong kailangan, hindi sapagka't atin pang pagbabalikan yaong nakaraan na, hindi, kungdi sa paglingón natin niyan ay ating matututuhan ang mabubuting kanilang naabot at malalayuan ang násisip at nagawá nilang di natumpak sa mabuti: kaya't aní Morely:

"GERMINAL"

SAMAHANG GANAP NA PILIPINO SA PAGGAWA NG TABAKO'T CIGARILYO

PAGBABA NG TULAY NI AYALA, MAYNILA, K. P.

Siyang nangunguna sa maraming Tangbalan, dahil sa walang kasing-inam at sarap ng kanyang yari.

Siyang nangunguna sa pagsaklolo sa mga sakuná ng Bayan.

Siyang nangunguna sa taglay na lalong mga karapatan sa pagtangli at pagka lugód ng boong Bayang Pilipinas.

Hingín ninyo an mga may sagisag na:

GERMINAL,

KATAGALUGAN,

KAPISANAN,

FLOREAL.

„Ang kasalukuyan ang minamahalagá ko; ang kasalukuyan ang pinagsisikapang kong maunawa at maaninaw. Hindi ko kailangan sa anoman na malaman ang nangyari sa nagdaan, maliban sa siyang nakapagpapakilala sa akin na lalong malinaw ng aking landas sa nangyayari ngayon”. Aní Carlyle: “Siyasatin natin ng siyasatin ang nakaraan.....dahil sa pamamagitan lamang ng liwanag niyan...ating maunawa ó mahuhulaan ang kasalukuyan ó ang háharapín”. Aní Ma-kaaraw: “Bago tayo mag-ubos-kaya sa paggawá ng ating ngayón at sa paghahandá ng ating bukas, ay sinagin muna sa dilím ng panahón ang tinatitandang kahapon at ang lalong malayong pinagdaanan”. Aní Dr. Schaffs: “Ang kasalukuyan ay siyang bunga ng nakaraan at siyang ugat sa háharapín”. At aní Dr. Hinsdale: “Ang kasaysayan ang siyang kamalig na imbakan ng kaalaman ng tao, siyang salamín tungkol sa nakaraang panahón”, (at aniya pa’y) “siyang nagpapayaman at naggayak sa pag-iisip ng mga mahal na isipan”.

Kaya't ang kasaysayan ay dapat nating hili- ligan upang ating malaman ang saysay ng sarili, saká ng makatulong sa pagtanaw ng malayó, sapagka't isang karunungan nagbibigay liwanag at umaakay sa katalinuhan.

S. G. CALDERON,

Katang bayan sa Bataan

KANTA NG DALAGA

Akda ni Eulogio Rodriguez

Walá na sa mundong mabigat na pasán na sa matrimonio ang nakatitimbang walá na naman dadalhing magaan kung ang magdadala ay magkakatuwang.

Nguni't ilan na sa lalaki ngayon sa matinding dusa ang makatutulong nabubusog ka man sa pagkai't pag-inom ang pusò mo naman, sa payapa'y gutóm.

Kung paris ko pang mahirap ang buhay ang magiging asawa walang pagmamahal kung magkabisò pa sa bisyo magkulang alin ang dalitá na di ko kakamant!

Eto pa ang hirap kung ikaw magkaanak bukod ang babathin kapagura't puyat

mura ng asawa sa batang pag-iyak sabay titiisin ng abá mong palad.

Ito na ang mulá ng pagkagunitá sa ama't ina mo na nag-aarugá sangpò pa ni iná na sa langit nawá tatawag-tawagin walá na sa lupa.

Ito na ang mulá pagtanngis paglumbay luha'y di maampat ng panyò sa kamáy aapuhapin na ang kaghinhawahan iniwang ligaya ng kadalagahan.

Ito pa ang isa kapatid na liyág na iyong lalangapin kalapip ng sindak may titimbangán pang byenan at hipag lalasang ng di mo masapul na hirap.

Ito'y mabigat sa nangagpapari at Religioso man mayianki naroroon na pinapagwawari kundí makaya makapahihindi.

Ito hindi batong pinapasan ilagpak kung hindi makayanan kung di isang kruz na di bibitiwan hangga sa Calvario nakakahanggahan.

Hula o pamahiin ng mga astrologo

Sa mga ipinanganganak sa bwan ng Pebrero

1. Maligaya sa kanyang sariling bahay.
2. Maglalakbay ng marami na walang mapakinabang.
3. Papataypatay; salát.
4. May likás na pabiglábiglá; sawing palad sa pag-aasawa.
5. Walang tiyagá; maghihirap.
6. Kung lalaki ay walang kaya: kung babae ay maganda't matalino.
7. Kakatang kilos; magtataglay ng mga di kawang samá ng loob.
8. Magagalitin; matalino.
9. Mabait at maginghawa.
10. Mapagsuot sa pang'anib; mapagtuklas ng mga dakilang bagay.
11. Matalino sa pangangalakal.
12. Mahilig sa kabanalan.

Sombrereria at Sastreria

—DE—

P. AUSTRIA

Carriedo 247. | M. H. del Pilar, 409, Ermita
Tel. 4482. | Tel. 3503.

Nagbibili ng sarisaring mga bagay para sa mga lalake, gaya ng sapatos, medyas, corbata, panyò, lalong lalo na ng mga sombrero rito sa Pilipinas.

H. M. MAYOR

DENTISTA

Gumagamot sa mga paraang pangkasalukuyan ayon sa mga huling pagkasulong ng karunungan at pagsasagawa ng odontologia.

Bumubumot at gumagamot ng walang bayad sa mga mahirap.

Magsadya kayo sa kanyang tanggapan upang inyong matunayan.

Marry Chiles Christian Hospital

135 Calle Gastambide, Sampalok.

Tel. 3723.

Manila.

13. Matalino sa mga pagkabuhay na tungkol sa pagsasaka.

14. Sa kabataan ay maayos, pagtandâ ay bisyoso.

15. Magiging marangal na sundalo ó kawal.

16. Magtataglay ng mga pagkabaklá sa pamumuhay.

17. Likás na masayá at mapagtiwalá; maraming kaibigan.

18. Mababantog at yayaman.

19. Likas balakyot; di laging masusugpó.

20. Mapamintas.

21. Matalino sa politika.

22. Magdadasang mga kasawian sa pagsinta.

23. Madaling yayaman; walang hilig sa pag-aasawa.

24. Mapaniwalain.

25. Magtataglay ng mga samâ ng loob sa mga kasangbahay; makaririwasá sa pamumuhay.

26. Switik; mahabâ ang buhay.

27. Mahinâ ang katawan; matalino at buó ang loob.

28. Mapagsuot sa mga walang-kabuluhang bahay na nakapagpapahamak.

29. May damdaming marangal.

Ang ating mga bugtong

Sa butibuti't na sa loob lumabas pa't nagpahamog,
Kat. Pusô ng saging.

Náibigan pa ang Baság
Kaysa buu't walang lamat.
Kat. Kamatsili.

Hanggang liig kung mababaw
Kung malalim ay hanggang baywang.
Kat. Tubig sa tapayan.

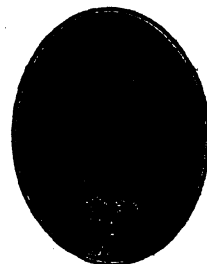
Malakas, matigas ang butó
na inampon ni Lunó.
Kat. Kumot.

Butong binalot ng balát
lamang binalutan ng katad.
Kat. Mangga at ang kanyang butó.

Nagkukula, walang manchá
nagsisisi walang sala.
Kat. Kulasisi.

Nagmadre muna
bago nagnakaw.
Kat. Madrekaaw.

SINFOROSO H. INOCENCIO.

G. VENANCIO CONCEPCION
Pangulong Tagapangasiwâ ng Kagawaran ng
Rentas Internas.

Mga Mahalagang Pananalita ni Dr. José Rizal

Tinipon ni M. Banting

[Karugtong]

Hindi mangyayaring mabuhay ako na aking nalalamang maraming nangagdurusa ng mga wala sa katwirang sa kanila'y pag-uusig dahil sa akin; hindi mangyayaring mabuhay akong aking pinanonood ang aking mga kapatid at ang kanilang maraming mga hinlog na pinaguusig na walang pinagibhan sa mga tampalasan; minamagaling ko pang lumulong sa kamatayan, at ipinagkakaloob ko ng boong twâ ang aking buhay, maligtas lamang ang pagkaramiraming mga walang malay-sala, sa gayong walâ sa katwirang paguusig.

¿Anó ang aking gagawin?—ang una una'y may mga katungkulan akong dapat ganapin sa aking sariling budhi, may mga katungkulan ako sa mga kaanak ng nangagdurusa, may katungkulan ako sa aking mga magulang na dumarating hanggang sa kaibuturan ng aking pusô ang kanilang mga buntong hininga; talastas kong ako lamang, kahi't ang kamatayan ko ang makapalit, ang siyang makapagbibigay ligaya sa kanila.

Ang tinubuan kong lupa'y marami pang tootong mga anak na makakahalili sa akin, at humahalili na ngang higit sa akin ang kanilang nagagawa.

Ibig kong ipakita sa mga nagsasabing di umano'y hindi tayo marunong suminta sa kinamulang lupa, na tayo'y marunong magpakamatay sa pagtupad ng ating katungkulan at sa ating mga pinaranaligan.

Ano ang kabuluhan ng kamatayan kung mamatay ng dahil sa sinisinta, dahil bago sa kinamulang bayan at dahil naman sa mga taong sinusuyuan ng ganap na pag-ibig.

M. Salvador

San Vicente 444 en los bajos de la oficina de Andrews
TEL. 3253

Se Reciben toda clase de Trabajos de Pintura como Caratulas de Cristal y Bronce.

Decoración de Edificios, Retratos
Letras de Madera y Azogue de Cristal Etc.

Precios razonables.

Ngayo'y panahon ng 'Sakit ng Ngipin'
Kung hahanap kayo ng DENTISTA ay
tunguhin ninyo si

Dr. A. Vergel de Dios

447 EVANGELISTA

at walang sakit na gumamot ó bumuntot.

MELODRAMANG TAGALOG BIGONG PAG-ASA

(Natuklasan sa Paris ni Dr. H. Otley Beyer)

[Karugtong]

SALITAAN

D. Salustio. Ang Hota, Señores.
Lahat. Muy bien. Ang Hota; tayo na sa Hota.
"Mangagtitindigang lahat; tatawag naman si D. Salustio."
D. Salustio. Periquito; Periquito.
"Lalabas na madali si Periquito."
Periquito. Tumatalaga pò sa lahat ng oras sa ipag-utos.
D. Salustio. Ngayon din iligpit na madali ang lahat ng ito na walang matira kung di Taburete.
Periquito. Susundin pù agad. (Sisilip sa pintò at tatawag) Bunday; Bunday, "lalabas si Bunday."
Bunday. Bakit Periquito?
Periquito. Madali raw nating iligpit ang lahat ng ito.
Bunday. Oo; halina: "Mangagligigit at pagkatapos ay yayao; ang lahat naman ay mangagyayayaan."
Lahat. Hayo na sa Hota.

ANG HOTA.

Tugmaan ng tatlo.

Ang tatlo. Bulakenya kaming pang maligaya ngayon ang pagibig aming kinakanta sa tono ng kumpas sasayaw ng Hota ng Hotang pamawi ng madlang balisa.
Ang tatlo. Sapaka't sa Hota'y nanalongang layaw ng pusong sa galak sa mundo'y sumilang lalo't kung ang paa sa Hota'y isayaw di na alitana yaong kamatayan.
"Sa apat na boses kakantahin at isasayaw ang Koro".

KORO

Ang Hota'y sa mundo'y hamog ng binhing sinta't pag-irog walang hindi naglilingkod sa Hotang aliw ng loob.

"Mangagsisisayaw ng Hota"

Ang tatlo. Paro-paro kaming ligaw ang kapara nakasapit ditong dahil sa pagsinta nangabilanggo sa karsel ng dusa na kakanta ngayo't sasayaw ng Hota.
Ang tatlo. Sapagka't ang Hota'y pamawi ng hapis ng na sa ligangam pusong umiibig

kung minsa'y ang Hota may atang ng sakit nguni't ang Hota rin ligaya ng dibdib.

"Sa apat na boses din kakantahi't isasayaw ang Koro."

KORO

Ang Hota sa muddo'y hamog ng binhing sinta't pag-irog walang hindi naglilingkod sa Hotang aliw ng loob.

TELON.

(Ipagpatuloy)

Mga Hiwaga ng Inkisyon sa Espanya

Sinulat ni M. V. de Fereal

Salin ni Calderon

Ang nayon ng Triana

I.

Ng kalahatian ng siglo XVI (1), sa panahon ng paghahari ni Carlos V, ang bayan ng Se-bilya, iyang masaya at maginhawang pangulong bayan ng Andalusya, ay unti-unting naging bayang malamim, tahimik at malungkot. Diyan sa bayang tatag ng mga moro ay nawalan ng saysay sa magandang sikat ng araw ang kanyang naglalakihang mka asotea na natatakpan ng mga halaman at bulaklak, ang kanyang nag-iinamang mga balkon na parang magagandang palamuti na nililikawan ng sariwa't mabulaklak na mga baging, ng mapupulang granadilya at ng mga hesmin sa Berhinya na may parang ginintong mga talulut.

Kung gabí ay di na naririnig sa ibabá ng kanyang mga balkon yaong tingig ng pangliligaw ng kanyang mga bagong tao na sinasaliwau ng kaayaayang taginting ng bandolin; at kung sa malulugod na oras ng gabí ay mangahas manungaw ang mga tintimang dalaga upang sumagap ng malamig at masarap na simoy ng pangano-ring pinaiilanglang ng Gwadalkibir, ay nagsisi-

Vicente A. Diaz

DENTISTA

24 Escolta. Sa itaas.

Teléfono 4969.

Gumagamit ng mga kasangkapang ayon sa bagong panahon.

"MODERADO ORIENTE"

PATAHIANG PILIPINO

238 Dasmariñas, Binondo

Yumayari ng lahat ng kasuutan ukol sa mga lalaki ayon sa huling moda at sa kagustuhan ng nagpapagawâ.

Norberto Tuason,

Tagapamahala at mananabas.

tahimik at parang bangkay, na nangapapatgil, na buntong hiningá ang bumubulalás sa kani-lang mga labí, at hindi nginging dalaga, na isa bagáng kalngodlugod na pangungusap sa bibig ng mga babae na ikinahalintulad ng wikang kastilá sa isang mainam na tugtugin.

Matagaltagal na ring ang pangngilabot ay nagbangon ng tampalasan niyang watawat sa lahat ng dako; walá na ang mga pagtatalami-taman ng mag-a-mag-anak ni ang umpuk-umpukan ng matataudá; sinugpó ng hinala't takot ang lalong kaayaayang damdamin ng kalooban. Ang ama'y kulang ng tiwalá sa anak; ang kapatíd, sa kapatíd; ang kaibigan, sa kanyang kaibigan; sapagka't noon ay laging pinangangambá na baká yaong kanyang pinakakamahal ay isang tiktik ó kaya'y tagapagsakdal. Walang timawá sa kanyang pag-aari ni sa kanyang buhay; sukat sa magkasya sa hinaharap, ay dí na nangangahas manakall ng ano pa man, na binabawaan ang sarili sa lahat ng kagandahang-loob ó pagmamagandang asal, na walang kaaliwán ni pag-asa kahi't sa Dyos, diyan sa dakilang tagaalw sa lahat ng kahirapan; sapagka't dí na nila pina-ngangahasang banggatin siya sa kalayaan ng budhi, alaunganing alamín kung ang pananalaysay ng kanilang panalangin ó ang pagpapahayag ng kanilang pananampalataya ay siyang "talagang" pananalaysay, na pinasiyahan ng kátaastaasang Hukuman ng Inkisison, na may paimbabaw na kabanalan, na namimilit sumambá sa Dyos ug ayon sa kanyang paraan, ó sa katagang sabi, sa pagkukunwang Dyos ay nagpapanggap na may karapatang walang hanggan at may kapangyarihang makapagpasiyá sa "kalulwa't katawán; tam-palasang pinuud na nagsikap taglayin ang tangi niyang akhikang manakop, na isinagawá ang lahat ng paraan dí masayod. Ang Inkisison noon ay nasa kapanahunan ng kanyang kakilakilabot na kapangyarihan; ang pinakapund ay ang kardenal Alfonso Manrique, arsobispo sa Sebilya. Yamang nákulat na natin itong kaila-ngang salaysay na ikáunawá ng mga pangkat na susunod, ay lumipat tayo sa ika 15 ng Pe-brero noong 1534.

Mag-aalas siete na ng gabí, noong ang mga kalye sa Sebilya na dating maalingawngaw at matao, ay naging madilim at tahimik, gayon mang panahon ng karnabal. Sukat sa manaká naká, may mga prayleng kakatwá ang anyó na tumatawid sa mga daan na parang mga hitanong

Bago sa dayuhan ay sa kababayan muna
Kaya't kung mangangailan ang kayo ng som-brero, ay lingapin niyo ang

SOMBRERERIA

NI

V. LIWANAG

Binundok, Juan Luna 351

Puhunang tagalog at yari rito

Tangi sa pagpapaputi at pag-aayos ng kahi't anong anyong ibigin.

Mura ang halaga at hindi mápipintasan ng sinomang maselang.

Subukin at ng matotohanan.

(1) palaboy; mga tao ng "Santo Oficio", mga bantay na tiktik na pagdaraan ay nagbabatian ng ayon sa kanilang ugali, at ang mga tagá nayon ng Triana ay nangagkukulumot sa mga lansangan ng "Puente de Barcas" na nasa Gwaldakibir, na siyang nag-uugnay ng ciudad diyan sa malawak na arrabal", at siyang tapunan ng naglutang na dumí ng bayan ng Sebilya.

Sa nagsisitawid sa tulay ng Triana, ay may isang lalaking matangkad na nakaabito ng prayle predikador. Sa noe niyang malapad at malakí ay nangingibabaw ang liwanag at dí ang pangungunot, ang malalaki niyang matang nag-iitiman ay nagbabadyang puspos ng ligaya; at sa unad niyang mga labí ay nálimbag ang tatak ng dikít ng pangungusap at ng tulá. Napagkita ngá rito sa maliwanag na pagmumukhá ang sigla ni San Pablo at ang hinahon ng mahal na alagad.

Dahandahang lumalakad ang taong ito, na may dakilang bagay manding iniisip; at sa pagwawalang bahalá niya sa mga bagay rito sa lupa ay dí nápuuna ang mga buntong ng taong nangasasalubong ni ang mga sinusundan na kaipala'y masagasa niyá sa dilim ng gabí.

Ng makarating sa kabilá ng tulay, ay sangdaling tumigil, na nag-uurong-sulong kung tunguhin ang daang kanan ó ang daang kaliwá na kapwá bumubungad sa tulay. Nguni't, palibhasa't may iba't iba pa manding iniisip sa kanyang pag-uurong-sulong, na kaipala'y malalim na isipan ang nililining ng prayleng nabanggit ay natigilan at dí umimik sa dakong yaon; anopa't naging parang isang taong may hinahintay,

LA PAZ Y BUEN VIAJE

SOCIEDAD EN COMANDITA

Acciones al alcance de todas las fortunas desde un peso cada accion.

Bajo la Gerencia y Administracion de Teodoro Sandiko.

Fabricacion de Tabacos y Cigarrillos de menas y marcas exquisitas y á precios módicos.

Oficina Central: Asuncion 429, Manila. . . . Tel. 8041.

RESTAURANT 'Dimas-Alang'

Blg. 555 Nueva, Binondo.

May malinis at mabuting pagkain.

Mura at maaaring magdala kahi't saang bahay ó kawanihan.

at hindi isang pilosopong nagwawari; at ng panahong yaon ay ilan na ang maniniwalâ, na ang gayong pagkakatigil niya ay sanhi lamang ng pagwawari ng kanyang iniisip.

Noon nga'y siyang pagdating ng isang lalaking maayos ang bihis na nanggaling sa daang kaban, na kung panganlay daan ng mga Hitano (1); sumandaling tumigil sa isang tabi na tilingap-lingap na para bagang may hinahanap, at pagkakita sa parè ay untiunting lumapit. Ng malapitlapit na siya sa paring predikador, ay muling tumigil, at di pa rin siya nakita.

Ang lego ay lumapit pa mandin uli ng isang hakbang, at ipinagbadyang marahan ang salitang ito:

—“Hito!”

Pagkarinig ng pransiskano ay agad itinaas ang mukha, minasang sangdali ang nagsalita, at sumagot:

—“Korosa”.

—“Sinugò akò ng Dyos—ang dugtong ng bagong datìng.

Ang kahulugan ng Dyos sa kanilang mga sabuwatan ay *Inkisor heneral* (1) ng sangkaharian.

—Lahat ay nagagawa ng Dyos sa mga tao—anang prayle.

—Maari pong sumunod kayó sa akin—ang dugtong ng lego.

Sumunod ang parè at kaakbay ng tagapagbatid na lumakad ng tahimik, ng lakad na kinangalian, na para bagang hindi sinadyâ ang gayong pagkakataon, sumunod na parang isang batang mabaft at maingat na inuulinig ang makapaugyarihang “chiton” na katha ng kilabot na ibinabalita ng *Santo Oficio*, at naging parang isang bwisit na kawikaan sa mga taga Espanya.

Magkasama sila ng prayle na kanilang tinuwid ang daan ng mga Hitano: mahabâ, madilim, palikawlikaw, at naliliwanagan lamang ng mga ilaw ng maraming taberna ng lansangang yaong maalingawngaw.

Ang mga taong hamak ng Sebilya, ang sukal ng bayan, na karamiha'y tekas ay nangagpapahinga ng sandaling ito, at nangaglalasing ng “mansanilya” at “paharete”, na tinutunggâ sa mga “chikita”, ó parisukat na basong mahaba't makitid na ginagamit pa sa ibang mga taberna sa Andalusya.

*Pagsapit sa dulo ng daan, ay tumigil ang lego sa harap ng isang tabernang lalong ma-

Pasanglaan

NI

G. GUILLERMO RUIZ

845-847 Clavel, Maynila.

Madaling pagsanglaan
Magaan ang patubò
at mabuting humalagâ.

Siya nga ninyong pagsadyain.

liwanag kay sa iba, at ng maíturò ang pin-tuan sa kanyang kasama, ay sumenyas na siya'y pumasok.

Palibhasa'y noo'y hindi pinupunâ ang pagpasok ng mga prayle sa isang taberna, ay nasok ang parè ng walang guniguni doon sa kabahayang mababâ, mahabâ at madilim; ang mga pinid niyaon ay nag-iitiman, maagiw at putokputok, na ang kulay na maliwaliwanag at namumukod sa dakong itaas ng pinid ay binubò ng mga larawang may mga kahulugan.

Mga likmuang sirâ at lumâ ang nangakaligid sa kabahayan sa harap ng malalaking mesang maiitim at nanganghuhulas, na, sa kâpapatong na lagi ng mga siko ng kamay ay nagkulay barnis.

Sa dakong kalagitnaan ng pinid ay may nangagdikit na mga larawan ng maraming birheng sinasamba ng Espanya, o mga pasiyâ ng mga kakilakilabot na pangyayari. Sa ibabâ ng bawâ't isa ng mga larawang ito ay may dalawang kandilang may sindi o kaya'y karimarimarim na ilawang ang langis ay marumi't mabantot. Ang mga ilaw na ito, na laging nangagliliyab ay siyang tanging tauglaw ng taberna sa boong magdamag.

Sa mga anaman ng bubong ay maraming mga salawit na nangagpakò, na kung panganlay “garabatos”, na doo'y may nangagbiting mga hamon, tapa, sariwang karné, mga sombrero at mga barò ng nagsisidalò: ang mga salawit na ito ay siyang sabitan ng mga suki ng taberna.

Kung pagmasdan yaong mga kasindaksindak na panauhin, mga prayleng tagapagpasiya ng kapalaran, mga hitano at mga tao ng inkisison na lahat ay mayroon doon sa kakilakilabot na dakong yaon; kung pagmasdan silang nangauupò

LIBRERIA Y PAPELERIA

DE

P. S. Viuda de Soriano

Rosario 225 y Plaza del Conde No. 1008, Binondo

Nagbibili ng mga aklat sa tagalog, kastila at inglés; ng mga kwaderno, pluma, lapis, tinta, papel at ibp.

Boong giliw na tinatanggap ang lahat.

Gergorio Yu-Chuco y Herederos

ALMACEN DE TEJIDOS Y
MATERIALES PARA ZAPATERIA Y CHINELERIA ::

Calle San Vicente Nos. 219 y 221

MANILA & ILOILO

sa patibot niyong malalaking mesa, na kukutap-kutap ang ilaw ng mga kandila, at nangkapanamit ng kakatwa, ay pagkakamaliang mga demonyong nangakaupô sa ilalim ng mga parusahang nasa gitna ng mga libingan sa ilalim ng lupa.

Ni ang mga sandalyas ng mga prayle, ni ang mga paang hubad ng mga hitano ay di kumakalatís doon sa lapag na malamig, marumi't maalabok; ang alingawngaw ng kanilang paos na bosés ay nahahalintulad sa isang kapanlawpanlaw na pag-aawitan. Ang dakong yaong kasuklamsuklam ay nakapangngilabot at nakasasamá ng loob. Gayon ang mga taberna noon sa nayon ng Triana.

Ang pareng predikador ay naupô sa dulo ng kabahayan, sa isang sulok ng mesa na walong nakaupô; at saká pinaupô ang kanyang kasama sa tabí niya.

—Una'y kailangang kausapin si Chapa—ang sabi ng isá roon na sabáy itinurô ang isang dalagang nakatayo't nakahilig sa pintô ng isang makitid na silid na pinaka kusinâ.

Si Chapa na kapatid na babae ng may-ari ng taberna ay isang kayumangging dalagang taga Andalusya na may pagka hitana; ang mapulang saya na tumatakip ng kanyang paang payat ay bahagya nang umabot sa kalamnan ng binti. Dalawang tirintas ng kanyang mga buhok na nagitiman ang nangaglawit sa likuran; saká may malapad na sintás na kulay suhá, na sa tapat ng batok ay nasusuksukan ng mga aguhilyang ang pinaka ulo'y aserong nagkikinangang pang mga bituin, dahil sa maayos na pagkakatapyas.

Kinausap ng isang nároon, at marahang sinabi:

—Chapa, anaparito ba si Frasco?

—Hindi pa—ang sagot ng Andalusâ,—nguni't di na matatagalan; iniutang ko ng loob sa aking kapatid na si Coco na ipakisabi sa kanya na si Senyora Dolores ay mananaog ng hating gabi: si Frasco at itong lalaking banal na pinagkakatiwalaan ng Dyos, ay mákakatagpô niyo rito.

At sinulyap ni Chapa ang maganda't magarang bikas ng parê.

—Ayau—anang nagtauong—ang boong pinagkakatiwalaan ng bunyi't kagalanggalang na padre Pedro Arbués: nátagpuan ko siya sa bukana ng tulay ng Triana, gaya ng ipinahiwatig sa akin ng násabing parê; si Frasco na lamang ang hintavin at másasagawâ na natin ang ating panukalâ kung magtatapat ng kanyang panaalita si Senyora Dolores.

--Mananaog pò; ako ngâ rin ang nag-abot ng

Sa pagpaparetrato ay dapat ka pong pumili ng mabuting mag ayos at niyaong lumalarawan ng makinis kaya't kung pakukuha kayo ng retrato ay tunguhin niyo ang

BOREAL STUDIO

477 JUAN LUNA

at bukod sa tatanggapin kayó ng boong lugod ay masisiyahan pa kayó sa gawâ rito.

CARLOS ORTIZ

OPTICO CIENTIFICO
Manglilitis ng mata

24 ESCOLTA (sa itaas)

Hwag kayong bumili ng lente ni salamin na di muna dalawin itong **Gabinete Optico**.

May mga kawaning matalinong ganap, wagas at dalisay sa hatol ng lalong mga bantog na doktor sa mata.

Kung ibig niyo ay maaring tumawag kayo sa **Telepono 939**, at magagrado ang inyong pangin, sa inyong sariling tahanan.

sulat ng kanyang mákakaisang-palad na ipin-sulat ni Padre Arbués kay Pedro de Saavedra na bilang pangparaan ng panahon.

¿At pumayag ngâ bagâ ang binibini sa pakikipagtipanan? ang tanong noong unang nagsalita, na upang hwag nating kaliulangan ng kanyang pagkatao sa salaysay na ito ay pangalan nating Enriquez.

—Siya'y tumanggi muna; inguni't ang sulat ay nápaka mahalaga! tinutukoy ang kanyang mákakaisang-palad, at ipinangakô ng dalaga ang balang inibig ko. Ngayong gabi ay dádalô siya sa dakong tipanan. Sukat niyong maisip ang sikap kong ginawâ upang siya'y mahikayat.

(Ipagpapatuloy)

Pagtutwid

Ipinatatalastas namin sa aming mga mangbabasa na ang larawang lumabas sa bilang naming 21 na may pamagat na Bb. Carmen Avellanosa ay isang kamalian; sapagka't yao'y si Bb. Carolina T. Gaña.

BINYAGAN

Ng bwang nagdaan ay idinaos ang pagbibinyag sa anak ng tanghal na ginoong A. Fenol sa Alfonso, Kabite. Halos lahat, ng diwatâ ng bayan na gaya rin ng mga kilalang ginoo sa bayan ay nagsidaló.

ALFONSO ALUMNI CLUB

Ito ang pamagat ng bagong samahang itinatag ng ilang binatang masigla. Ang pamunuan ay itong sumusunol: Pangulo, B. Leyran; Pang. Pangulo, A. Hermoso; Kalihim, Bb. Constanca Matro; Pang. Kalihim, E. Mojica; Iniat-yaman, Bb. Maria Peji; Pang. Iniat-yaman, D. Rodrigo; Kinatawan, P. Es guerra; Adviser D. Afionuevo.

PASANLAAN

NI

FAUSTO O. RAYMUNDO

Daang Ilaya blg. 641-645 pagliko sa Aceiteros San Nicolas Maynila.

MATAAS humalagâ sa isinasanla, MABABA ang patubô, MADALING pagsanlaan at gayon din kung tubusan.

Naghibil ng mga hiyas na BRILLANTE, PERLAS, GINTO at PILAK sa halagang lalong mura.

BILL JONES

Ang kasalukuyang "Bill Jones" sa Wikang Tagalog na salin ni Sofronio G. Calderón ay ipinagbibili na sa mga tindadan ng aklat. Kung pakyawán ay sumulat kay S. G. Calderon, 758 Reyna Regente, Maynilà, at malaki ang kababaan ng halaga.

Hwang ipagkamañ sa "Bill Jones" blg. 2.

Maningning at dakilang talumpati ng Pang-ulong Quezon, sa Opera House,

noog ika 30 ng Disyembre ng taong 1916

Ito'y salia ng ipinamigay sa mga taong nagsidalo sa pulong sa Opera House noong ika 14 ng Enero.

KAGINOHOAN:

Mga aral ng Apostol.

Nárito tayong nagkakatipon ngayón upang ipagbunyi ang ika 20 taon ng pagkamatay ni José Rizal. Walang nayon sa Pilipinas, maging yaon mang lalong nalilibib at lalong dukhá, na hindi nagdaraos ng ganitong kapistahan, sa loob ng lubos na kataimtimán, baga ma't hindi kasing ningning marahil ng ating idinaraos ngayon; sapagka't walang táhanang pilipino na hindi nagpaparangal sa dakilang Bayani. Ang ating mga kababayan mang nasa ibang lupain ay nakikiisa rin sa ating pagpupuri at pagtilala ng utang na loob doon sa nag ukol ng buò niyang kabuhayan sa paglilingkod sa kanyang tinubuang lupà.

Magiging kahinahinayang ang ating ginugugol na panahón at salapí, kung sa pagbubunyi kay Rizal ay hindi natin isasagunitá, sa araw man lamang na ito, ang kanyang kabuhayan at ang kanyang mga sinulat upang bakasin sa kanilá ang magagandang aral na dapat pagbatayan ng ating nababagay na ugaliin at panuntunan sa pamamalakad ng ating bayan. ¿At alín ang mga aral ng dakilang Bayani?

Pagpapahalaga sa pananalig ng higit sa buhay.
Ang unaunang itinurò sa atin ni Rizal ay

AGAPIÑO FRANCISCO

JOYERO

Vende toda clase de Alhajas de Brillantes, Perlas y Piedras Preciosas.

Recibe Obras de Platerías.

769 Magdalena, esquina Azcarraga.

Tel. 4264. Manila, I. F.

ang pagkakaroon ng tapang sa pagtataglay ng ating pananalig—tapang sa pagpapahayag at pagtatanggol nitó, kahi't na mápará ang sariling buhay. Siya'y nabuhay sa isang kapanahunan, hindi lamang ang mga batás kundi sangpú ng mga pamahiing bayan ay lubhang labán sa paglalahad ng mga pangahás ó bagong pagkukuro-ñguni't hindi nagalinlangan sa pagtuligsá sa mga maling kapalakarán at paguugali na pinagkámihanán na tuloy at iginalang na ng kamangmangan. Ni ang bilaugguan, ni ang mga paghihirap, sa isang dako, ni ang marahil ay pagtuligsá ng kanya ring mga kababayan, sa kabilá namán, ay dí nakapigil sa paglandas niya, sa tuntuning itinakdá—ang paglalahad ng mga kasamaang dumuduhagi sa kanyang bayan.

Dabil dito, kung tayo'y mabubuting alagád ni Rizal, ay nararapat nating gayahan ang mga halimbawá niyang ipinakita. Bakahin natin ang kasamaan, kahi't saan naroroon; walang kailanng ahutin ang kahi't sino ng hagkis ng ating pagtuligsá. Kailangan nating magkaroon tayo ng kagitingan, at dapat nating taglayin ito, maging gaano man ang hirap na atin tamuhin. Walang napakabanal na dí gaya ng isang matibay na pananalig at walang nakapagdudulot ng kasiyahang-loob na dí gaya ng ipahayag yaon ng táhasan sa harap ng mga kalaban.

"Magpatuloy ka't mabuti ang iyong ginagawa."

Ang buhay ng tao'y lubhang maikli, at siya'y walang kabuluhang danasin kung hindi natin siya madadalá sa dako pa roon ng kanyang kalunoslunos na hanggahan. At, ang mga gawain nating pinakapupuri ng mga kapanahong sumaksi sa gayon ay dí laging siyang bagay na magiging alalahanin ng magsisisunod sa atin. Ang papuri ng ating mga kapanahón ay lubhang nakalulugód at ang kanilang pagwawalang bahalá ó pag-irang ay nakakukutyá; nguni't sa taong gumagawá ng alinsunod sa kanyang mat-

La Tableria de P. y F. Jacinto

NAGBIBILI ng lahat ng uri ng kahoy rito.
GUMAGAWA ng sarisaring "muebles" na pasadya ayon sa ibiging ipagawa.
YUMAYARI ng mga pang pinto, pang bintana, ibp.
LAHAT ay mura at ayon sa kasunduan
TUMAWAG sa telepono 8231.

954-962 JUAN LUNA, TUNDO.

CASEY'S HOSPITAL

—FOR—

Sick Shoes and Clothes

Dr. Casey Chief Surgeon

307 M. H. del Pilar.

PHONE 3878

wid na pananalig, na ang kanyang ginagawâ ay isang kabutihan, ay dapat maging isang lunas ang pag asa na ang kanyang mga paghahakâ at halimbawâ, kahi't siya'y patáy na, ay kikilalanin ng mga taong marahil ay naging kalaban pa ng mga tinurang paghahakâ't halimbawâ. Igaano ang ipinagbatâ ni Kristo ng siya'y alimurahin, lapastangnanin at ibitin sa kurus noong mga taong pinaugaralan niya ng kanilang ikabubuti! Nguni't gaano naman ang kanyang kasiyahang loob, sa likod ng mga daandaang taon, sa pagkakatang ang kanyang mga aral ay siyang naghahari sa mga bayang bihasa ng sangsinukob! I Napakapait marahil ng mga hulng araw na dinanas ni Colón na ipinapiit ng mga haring binigyan niya ng isang malaking bahagi ng mundó!; nguni't gaanong katigasang loob ang idinulot sa kanya ng matibay niyang pananalig na siya'y ibibilang, ng mga susunod, na isa sa mga pinagkakautangan ng sangkatauhan. Ang mga duwag lamang ang siyang tanging natatakot bumaka sa mga pag-uugali ng kanilang mga kapanahun. ¿Ano ang kabuluhán, di lamang ng di kagiliwan kundí ng layuan mau ng madlá, na siyang kaparusahang mabigát pa kay sa kamatayan, kung sa kaibuturan ng ating budhi,--na siyang panghulí at di matutulang hukom ng ating mga sariling kagagawán-- ay mayroon tayong nadidingíng na tiugig, na nagsasabing: "magpatuloy ka't mabuti ang iyong ginagawâ".

Mga dakilang paunang salita ng isang aklat.

Ito ngâ ang naging tuntunin ni Rizal kung kaya't hindi nagalinlangan sa kanyang mga sinulat na tuligsaín ng buong hipit pati ng kanyang mga kababayan na rin, at ilahad ang mga kasiraan nila. Siya ang tanging makapagsasabi ng layunin ng kanyang mga sinulat, na nabubuó sa maikli at maliwanag na banggit sa paunang salitâ ng "Noli-me Tangere". Na anyâ: *Sa aking bayan.*

Sa tálaan ng mga dinaramdam ng tao ay kabilang ang isang bigát na lubhang napakasamá, na sa munting másalang ay kumikirot at nagbibigay ng matitinding sakit. Kailan ma't sa gitná ng bagong kabihasaan ay tinangkâ ko ang kita'y gunitain, maging upang ipantay kita sa ibang bayan, ay namamalas ko ang kagiliw-giliw mong larawan na may gayon ding bigát sa pamamayan.

Sa pagnanasâ ng inyong ikabubuti, na siya rin namang ikapapaanyô namin, at sa pagha-

"ANG BATONG BUSILAK"

MARMOLERIA

Sociëdad de Obreros Filipinos

Se reciben toda clase de trabajos en Mármol como Lápidas, Monumentos, Mausoleos, Pila Bendita y Limpiezas, Esculturas, Bustos de Rizal en Bronce, Cemento y Madera.

Mariano del Mundo, Gerente.

408 Padre Gomez, Sta. Cruz.

Maynila, I. F.

nap ng lalong wastong paraan, ay gagawin ko sa iyo ang ginawâ ng mga tao sa una sa kanilang mga may sakit; inilalautad sa mga baita ng Sambahan ang mga may karámdaman upang ang bawat manggaling sa pagdalangin sa Lumikhâ ay maghatol sa kanilang isang kagamutan.

At dahil dito, ay pupunyagiin kong ilarawang buongbuó, ng walang kapanqipangimí, ang iyong kalagayan; itataas ko ang bahagi ng tabing na nakatatakip sa kasiraan, ipailalim ko ang lahat ng bagay ng dahil sa katotohanan, sangpu ng paglingap sa sarili, sapagka't sa dahilang ako'y anak mo ay taglay ko rin ang iyong mga kasiraan at karupukan ng loob.

Ang tiyong may tapang at malaya.

Ang kabuhayan ni Rizal ay may isa pang bagay na itinuturó, at ito'y ang pangyayaring ang tao'y maaaring maging tunay na malayâ mamahay mau sa ilalim ng isang ganid na pamahalaan. Ang taong may buong kalooban ay mangyayaring pawian ng kalayaan ng katawán, nguni't hindi mapapawian ng kalayaan ng isipan.

Si Rizal ay naging laging malayâ, bagama't nabuhay sa kapanahunang lubhang mahigpit, sapagka't sa kanyang budhi'y walang nakapangyayari kundí ang katotohanan at ang katwiran. Datapwa't may mga taong sadyang alipin na hindi magagawang malayâ ng anomang kautusan. Walang katuturan ang lahat ng batas na nagkakaloob ng mga karapatan sa pamumuhay at pamamayan. at umaampon sa pagsasagawâ nito, kung hindi kilala ng isang tao ang gayon ó kaya'y walang loob na gumamit ng mga tinurang karapatán. Sa mga may duwag na isipan, ó sa mga mangmang, ang kalayang ipinagkakaloob ng batas ay walang kakabukabuluhan.

Paco Studio

1430 Herran

May manunuklay

na walang bayad.

ENGRACIO DE ASIS

Nagpapasanla ng alahas, at bp. Mura magpatube, mahal humalaga. Bukás kahi't araw ng pista.

Daang Azcarraga Blg. 1339, Kanto Benavides, Trozo.

Tel. 3396.

Maynila.

Ang Panghihimasok ng mga Pari.

Ang nakabasa ng mga isinulat ni Rizal, lalong lalo na ang Noli Me Tangere, ay di mangyayaring hindi makabatid na ang kasamaang lalo niyang idinaing ay ang panghihimasok ng mga pari sa mga bagay na nauukol sa pamamayan. Bibihirang dahon nê Noli ang walang isang paranggit ó matinding pagtuligsâ kayâ, na laban sa laging panghihimasok ng mga pari sa ating pamamayan at panunuhay, sangpu doon sa mga bagay na hindi nararapat mabatid ng iba.

Ano ang pumatay kay Rizal.

Gayon din naman, ang nakababatid ng sahi ng pagkakabari kay Rizal ay nakaaalam na ang mahigpit niyang panunuligsang ito, kundi man siyang taning sahi, ay siyang pinakamalaking dahilan ng pagkakabari sa kanya. Sa mga isinulat ni Rizal ay walang bagay na nagpapakilala na ng kapanahunang iyon ay inusig niya ang paghiwalay sa Espanya, hindi na sa gahasâ kundi sa payapang kaparaanang man lamang. Hindi mapag-aalimlanganang ang pinangapangarap niya sa buong buhay ay ang makitang lubos na malayâ, malayang malayâ, ang kanyang pinakalirog na bayan; ngunit noon ay inakalâ niyang nindi pa kapanahunang dapat mangyari ang ating pagsasarili. Lubos niyang batid na ang pagsasarili ng Pilipinas ay hindi mangangahulugan ng kalayaan ng bayang pilipino, kundi maging malayâ muna ang mga tao, ipakilala rito ang kanyang mga karapatan, ipasok sa kalooban niya ang pag-ibig sa mga tinurang karapatan, upang gamitin at ipagsanggalang ng walang lingong-likod. Batid na batid ni Rizal, na kahi't tayo magsarili, ang pagkakawalay sa ibang bansang nakasakop sa atin ay walang kabuluhan samantalang ipinahihintulot nating sa mga bagay na ukol sa pamamahala ay makapanghihimasok at makapangibabaw ang mga may kapangyarihan sa simbahan, na ang kanilang kapangyarihan ay di galing sa bayan. Kayâ nga't tinuligsâ ni Rizal ang pagkakapailalim ng mga namamahala sa bayan sa mga may kapangyarihan sa simbahan, at ang kapangahasang iyon ay siyang ikinaputi ng kanyang buhay.

(Tatapusin)

PAUNAWA

Sino mang ibig sumascribí rito sa "Patnubay ng Bayan" ay sumulat kay S. G. Calderón, 758 Reina Regente, Binundok, -P.1.00 isang taón sa Maynilâ. -P.1.20 sa lalawigan. Ang sa taóng nagdaan ay -P.2.00.

The American Bible Society

503 Avenida Rizal.

• Nagbibili ng mga Biblia sa iba't ibang wika.
Inyong pagsadyain at pagkakalooban kayo ng ayon sa halagang taglay ninyo.

• Ibig ba ninyong magkaroon ng mga mainam na kasuotan ayon sa bagong panahon? Kung gayon, magsadya kayo sa patahian ni

Isaias Alvaran

606 Azcárraga, Tondo.

MANILA.

Mga aral ng mabubuting kaasalan*Sipi ni M. Banting.*

[Karugtong]

XV ARAL

Si Juanita ay isang batang nag-aaral ng wikang kastila, at palibhasa'y tinuruan siya ng kanyang mga magulang na gumising na maaga, kaya't sa pagpasok ng maaga'y siya ang una sa lahat ng kanyang mga kaeskwela. Ni minsan ma'y hindi siya nahuli sa takdang oras ng pagpasok. Isang araw, binuklat ng guró ang aklat talaan ng nagsisipag-aral at nakita niya roong sa loob ng tatlong taóng singkad na ipinagaral ni Juanita ay hindi tinanghall minsal man lamaug.

• Si Juanita'y dinalâ ng guró sa harap ng kanyang mga kaeskwela, at sinabi sa lahat:
"Mga batâ, tignan ninyo ngayon si Juanita. Sa loob ng tatlong taóng singkad na siya'y pumasok, hindi siya nahuli ni minsan man lamaug. Ngayo'y taglay ko rito ang isang mahalagang ganting palâ para sa kanya." At sabay isinabit sa dibdib ni Juanita ang isang medalyang gintô.
"Ano sa akalâ ninyo ang mapapasa loob ng ibang mga batâ?"

"Sila po'y matutwâ."

"Ano pa?"

"Sila po'y miigayan: pumasok ng maaga."

"Bakit?"

"Dahil pô sa ganting-palâ."

"Hindi pô, dahil pô sa upang sila'y mangapuri."

"Oo, dahil sa sila'y pupurihin ng kanilang guró sangpu ng mga kaeskwela't ng ibang tao rin naman. Ganito ang nararapat ninyong gawin, gumising ng maaga, pumasok ng maaga, upang kayo'y ibigin at mahalín ng inyong mga guró."

"Ano ang maítuturô sa atin ni Juanita?"

"Ang kasipagan pô."

LA RIZALINA

P. RAMBULO

71 Rosario, Maynila, K. P.

NAGBIBILI ng mga sombrero rito at gayon din ng sa Europa:

ng mga barong lalake, kuelyo, korbata, ibp.
ng mga payong, sapatos, ibp.

Mura ang lahat.

"Kasipagan saan?"
 "Sa paggising at pagpasok pô ng maaga."
 "Ano pa?"
 "Ang pagka masunurin pô sa mga magulang."
 "Ano ang kahulugan ng pagka masunurin sa mga magulang?"
 "Ang pagka pagatag po sa kanila?"
 "Oo, ang pagka masunurin sa mga magulang ay siyang tunay na paggalang sa kanila. Kaya't kayo'y maging masunurin upang ang lahat ng tao'y mangalugod sa inyo."
 (Durugtungan)

Haghanga...

¡TINDING!

Hindi akó lisyang pangalang Diwata ang anyô mo Tinding! ng lupang Maynilà; pagka't ang ganda mong nilang sa tadhanà ay magpapabangon sa libingang luksà ng isang nálibing, na pusong binata't magiging makatang sa iyo'y tutulá. Upang matunayan: masdan sa dambana't ako'y umaawit sa iyo'ng paghanga!...

DAHONG SARIWA.

Benavidez, Trozo. Maynilà.

Isang bagong paraan

—"May nátuklasan ngayong isang bagong paraan sa "fotografía", na dapat mong samantalahin",—ani Pedro sa kanyang asawa.

—"Anong paraan?"—ang tugon ni María.

"Diñ iba't ang magagandang "tarjeta postal" na kaayaaya ang kulay at maayos ang pagka-kapaumbok, na di alangán sa nangangalang sa Europa.

—Saan ginagawâ iyan?—ani María.

—Sa "Fotografía" ni CARLOS DIZON na nasa Daang Salcedo blg. 508, Sta. Cruz, Maynilà.

Taontaón din lamang ay napareretrato tayo, ay paroon ngâ tayo ngayong Karnabal.

Bahay Sanglaan

NI

Zacarias de Guzman

144 Villalobos, Quiapo. Tel. 3595.

Mabuting maghalaga sa mga hiyas, na gaya ng mga brilyante, perlas, ginto, at iba pang mga bagay na may halaga. Mataas ang turing sa mga pagtasa, magaan ang patubo.

Cine-Empire

Palibhasa't dito iniestreno ang mga bantog na Pelikula ng "Universal Film Co. Exch" ay siyang pinaka mainam na Cine. Inyo n'ang pagsadyain at mapagkikita ang katotohanan.

DATING PILIPINAS

Akda ni Sofronio G. Calderon

Ito'y isang aklát ng kasaysayan ng ating mga kanunuan na pagkakaalaman ng kanilang ayos ng pamumuhay at patí ng kanilang sulat noón.

Bumili kayó sa mga tindahan ng aklát. Isang salapi lamang ang isá.

Ang mga postal kung mangusap

Akda ni Sixto Magpantay

(Karugtong).

POSTAL NI ALBERTO KAY TRINING.

Mahal kung Trining:

Inaakalâ mo marahil na ako'y payapang-payapâ na buhat noong mag-isa tayo sa dampâ, anô? Kung ganito ngâ ang iyong nasasaloob ay dagli mong ibahin sapagka't hindi ganito ang dinaramdam ko.

Trining: Mahirap din pala ang umibig at ibigin! Kung noong una'y wala akong laging pangarap kungdi ang pinaglulunggatian kong iyong "Oo", ngayon namay lalong nagibayo ang pagmimithing ikaw ay laging makausap, upang ang pag-ibig na yaong sa isang saglit ay ipinatahó mo sa akin ay muli kong madinig, mapatunayan kung maaari, at minsan pang mādama ko ang init ng iyong palad. Ngayon ko rin napatunayang mahirap din ang may sinisintang di nakakausap, sapagka't para akong nakakatanaw ng ligaya nguni't hindi maaaring tamasain.

Gayon din namán; ang pagpapalitan natin ng postal ay lalong nakapananabik sa akin, kaya't kung maaari, iniibig mo rin lamang ako ay... magkausap tayo.—ALBERTO.

(Tatapusin)

CRISPULO ZAMORA

Platero at Grabador.

351 San Sebastian Maynila, Tel. 3265

Gumagawa ng magagandang korona para sa mga reina, ng mga medalla, botones, insignias, copas na pang ganting pala, pang gayak sa simbahan, mga larawan, caliz, baston, hiyas, karatulang tanso, mga chapa, ibp. Mabuting yumari at mura lalo na sa kapwa pilipino.

LOS FILIPINOS

1011-1013 San Fernando,
MAYNILA, K. P.

Pagsadyain ang mga kasangkapan ng auto na mga bagong dating at iba't iba pang mga kasangkapang bakal.

Macario Lim Manapat, Gerente.

BERNABE STUDIO

Salcedo, Blg. 708, Sta. Cruz,
MAYNILA, K. P.

Araw-araw ay rumertrato mula sa a las 9 ng uma-
ga hanggang a las 3 ng hapon at tumatanggap ng mga ga-
waing nauukol sa bagay na itó, gaya ng **Ampliación,**
Reproducción, Opalinas, alfileres, Revelaciones, Copias,
FOTOGRAFADOS, AT ZINCOGRAFIA, ibp.

P. O. Box. Blg. 973,
TELEFONO, 3216.

Walang bayad sa pasuklay.

ANG HALAGA SA MGA GRUPO AT IBANG MGA BAGONG PARAAN AY
AYON SA PAGKASUNDUAN.

Ngayo'y may lalong pag-uurungan sa dakong pinagrerehatuhan.

“El Porvenir”

Imprenta y Libreria,

Papeleria y Objetos de Escritorio

429—Soler Trozo—429

Encuadernacion y Librería

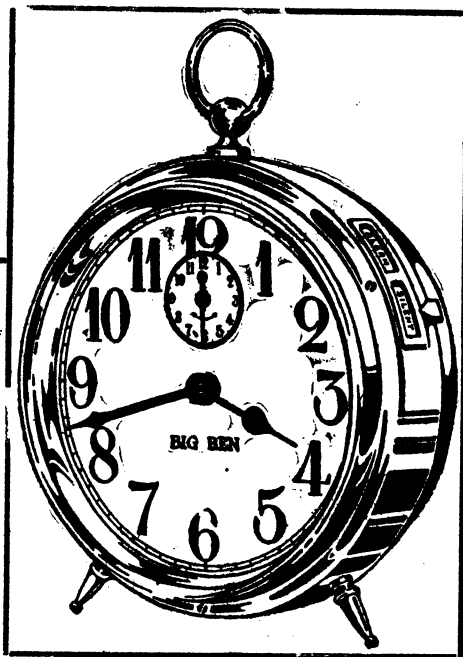
de SOFRONIO G. CALDERON

758 Reyna Regente, Binondo.

Se recibe toda clase de trabajo concerniente al ramo de la
encuadernacion.

“BIG BEN”

Universalmente es el Mejor
Reloj-Despertador que
se conoce

Precio ₱ 5.00

Unicos Agentes

H. E. HEACOCK Co.

ESCOLTA 121-123